

Hyrrät

Hyvinvointialalle
reittejä yrittäjyyteen

Yrittäjyyskyselyt Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden opettajille ja opiskelijoille

Sirkka-Liisa Kolehmainen

Sisältö

1. Johdanto	3
2. Yrittäjyyskysely Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalojen opettajille	6
2.1 Vastaajien taustatiedot	6
2.2 Kiinnostus ja asennoituminen yrittäjyyttä kohtaan	9
2.3 Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen ammattikorkeakoulussa ja omassa opetuksessa	12
2.4 Koulutusohjelmien antamat yrittäjyysvalmiudet	16
2.5 Muut kommentit	18
3. Yrittäjyyskysely Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoille	19
3.1 Vastaajien taustatiedot	19
3.2 Kiinnostus ja asennoituminen yrittäjyyttä kohtaan	23
3.3 Kokemukset yrittäjyyskoulutuksesta	29
3.4 Valmiudet yrittäjyyteen	31
4. Pohdinta	36
Lähteet	41
Liitteet 1-4	

Johdanto

Koko läntisen talousalueen taloudellisesta lamasta selviämisen keinoksi on nostettu yrittäjyyden lisääminen, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten toimintaympäristöä parantamalla, omistajanvaihdoksia tukevilla toimilla sekä em. kohdistuvilla koulutuksen, tutkimus-, innovaatio- ja kehittämistoiminnan keinoilla. (Euroopan komissio 2003 ja 2010, Euroopan yhteisöjen komissio 2008)

Pohjoismaisen Nordregion Report 2014:1 -katsauksen mukaan Suomi on Pohjolan kärkimaita innovaatioiden suhteen, mutta yrittäjyyden suhteen olemme muuta Eurooppaa ja Pohjoismaita selkeästi jäljessä, erityisesti uuden yrittäjyyden synnyssä. (Roto ym. 2014, 74 -79, European Commission 2012, 38)

Suomessa uusien työpaikkojen syntymiselle ja talouskasvulle ovat pienet ja keskisuuret yritykset avainasemassa. Tilastokeskuksen yritysrekisterin 2013 mukaan suurin osa yrityksistä, 93,3 %, on mikroyrityksiä (1-9 henkilöä), mikä on 283 000 yrityksen joukosta 264 000 yritystä. Pienyritykset (10- 49 henkilöä) mukaan lukien määrä nousee jo 98,8 %:iin yrityskannasta. Näiden yritysten työllistävä vaikutus on myös huomattava. Suomessa ikääntyminen koskee myös yrittäjäkuntaa. Seuraavan kymmenen vuoden kuluessa omistajanvaihdos on edessä yli 70 000 yrityksessä, joissa työskentelee reilusti yli 200 000 henkilöä. Näiden yritysten vuosittain maksama kunnallisvero on noin 1,2 miljardia euroa ja valtionverokertymä 300 miljoona euroa. Ammattikorkeakoulujen erityisenä mahdollisuutena on löytää yrityksille jatkajia. (Ahmaniemi ym. 2015, 5)

Tämä kehitys näkyy myös hyvinvointialojen yrityksissä. Vuonna 2012 Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa oli 20 345 sosiaali- ja terveystalouden yritystä, jotka työllistivät noin 62 000 henkilöä. Tämä oli noin 6 % koko yrityskannasta. (Tilastokeskus 2014) Sosiaali- ja terveystalouden yrittäjien keski-ikä on vuonna 2007 ollut Kainlaurin mukaan 48 vuotta (Kainlauri 2007, 16). Arviolta ikääntymisen seurauksena omistajanvaihdokseen tulee seuraavien kymmenen vuoden kuluessa noin 4 500 sosiaali- ja terveystalouden yritystä.

Suomalaisessa koulutusjärjestelmässä on nähty yrittäjyyskasvatuksen merkitys. Useiden hankkeiden ja kehittämisprojektien (YES, YVI ym.) ansiosta Suomeen on saatu kehittymään varhaiskasvatuksesta korkealle asteelle ulottuva yrittäjyyskasvatuksen jatkumo. Korkeakoulujen ja yliopistojen yrittäjyyskasvatustyössä korostuvat opiskelijoiden yrittäjämäisen asenteen vahvistaminen, yrittäjyysmotivaation tukeminen, korkeakoulutuksessa hankitun osaamisen ja innovaatioiden jalostaminen liiketoiminnaksi sekä tutkimus- ja kehitystyön vahvistaminen (Opetusministeriö, 2009).

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston ARENE:n tavoitteena oli jo vuonna 2011, että *"kaikki AMK-tutkinnon suorittaneet ovat omaksuneet sisäisen yrittäjyyden ja 15 % AMK-tutkinnon suorittaneista aloittaa yrittäjänuran 10 vuoden kuluessa tutkinnon suorittamisesta"* (Arene, 2011). Tällä hetkellä ammattikorkeakouluopiskelijoista toimii

valmistumishetkellä yrittäjinä noin 5 prosenttia (Laitinen-Väänänen ym. 2013, 3; Ahmaniemi ym. 2015, 5), joten tavoitteeseen on vielä matkaa.

Nykyisen käsityksen mukaan yrittäjyys ei ole ammatti tai ura, vaan tapa ajatella, toimia sekä suhtautua työhön ja elämään yleensä. Se voi siten ilmetä mahdollisuuksien havaitsemisena, innovatiivisena ja proaktiivisena toimintana, riskinottokykynä sekä muutoksen ja epävarmuuden hallintana millä tahansa elämänalueella eettisyys, yhteiskuntavastuu ja kestävä kehitys huomioiden ja saada siten erilaisia ilmenemismuotoja kontekstista riippuen (Heinonen & Vento-Vierikko, 2002; Ruohotie & Koironen, 2001; Rae, 2010, Peltonen 2014, 13).

Koulutusohjelmien odotetaan antavan opiskelijoille valmiuksia yrittäjähenkisyyteen ja vahvistavan heidän näkemyksiään toimintaympäristöstä sekä kehittävän liiketoimintaosaamista (Jussila, Hytönen & Salminen, 2005). Yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena ei tulisi olla ainoastaan oppiminen yrittäjyydestä ja yrittäjyyttä varten, vaan ennen kaikkea oppiminen yrittäjämäisesti ja yrittäjämäisessä oppimisympäristössä. (Hytti & Gorman, 2004; Kyrö & Ripatti, 2006; Paasio ym., 2005) Yrittäjyys tulisikin nähdä entistä holistisemmin ottaen omaehtoisen ja organisatorisen yrittäjyyden ulottuvuudet ulkoisen yrittäjyyden rinnalle.

Yrittäjäksi ryhtymiseen on todettu vaikuttavan monta tekijää. Viimeaikainen yrittäjyysintentiotutkimus, jota Seinäjoen ammattikorkeakoulu on tehnyt, on tuonut selvyttä siihen, kuinka opiskelijan asenne yritysuraa kohtaan, lähiympäristön tuki, pystyvyysuskomukset ja yrittäjyyskyvyt vaikuttavat monimuotoisena vyyhtenä yrittäjyysaikomuksiin, joiden seurauksena voi syntyä yrittäjyyttä. Näistä lähiympäristön tuki, asenteet yrittäjyysuraa kohtaan ja pystyvyysuskomus näyttäytyvät merkityksellisimpinä yrittäjyysaikomuksiin vaikuttavana tekijänä. (Joensuu ym. 2014) Kivelän (2002) ja Koirasen (1993, 36) mukaan yrittäjäksi valikoituminen ei etene suoraviivaisesti, vaan mutkia voi tulla välillä matkaan ja eteneminen voi kestää vuosia.

Metropolia Ammattikorkeakoulu jäi pois Suomen ammattikorkeakoulujen yrittäjyysverkostosta (FINPIN) vuonna 2008 jäsenmaksukäytännön muuttuessa. Tässä vaiheessa Entre Intentio -yrittäjyysaikomusten tutkimustoiminta on käynnistetty. Metropolia Ammattikorkeakoulu ei ole ollut tässä tutkimustoiminnassa mukana.

Keväällä 2013 tehdyn selvityksen perusteella hyvinvointialojen opetussuunnitelmissa oli yrittäjyyskoulutusta hyvin vaihtelevasti: Terveys ja hoitaminen -osaamisalueella oli 3 op kurssi, Johtaminen, yhteiskunta ja yrittäjyys, kaikissa koulutusohjelmissa. Hyvinvointi ja toimintakyky -osaamisalueella vaihtelevuutta opetussuunnitelmien yrittäjyys-opintotarjonnassa oli tuolloin kolmesta yhdeksään opintopisteeseen. Näiden lisäksi oli johtamisen ja laadunhallinnan opintoja 3 op. Opetus toteutui yrittäjyysopettajien toimesta enimmäkseen luokkaopetuksena.

Tämä Metropolia Ammattikorkeakoulun hyvinvointialojen opettajien ja opiskelijoiden yrittäjyys selvitys tehtiin HYRRÄT - Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen -esr-

hankkeeseen liittyvänä kyselynä syksyllä 2013 ja 2014. Hanke oli ensimmäinen esr-hanke hyvinvointialan yrittäjyyden edistämiseksi. Hanke oli Hyvinvointi ja toimintakyky sekä Terveys ja hoitaminen -osaamisyksiköiden yhteinen yrittäjyys-hanke. Hankkeen kyselylomakkeet suunnitteli lehtori Leena Suurnäkki Hyvinvointi ja toimintakyky -osaamisalueelta, ja hanketoimijat lehtori Sirkka-Liisa Kolehmainen ja projektiassistentti Aleksandra Meyer avustivat kyselylomakkeiden saamiseksi e-lomakkeiksi.

1. Yrittäjyyskysely Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalojen opettajille

HYRRÄT - Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen -hanke kartoitti syksyllä 2013 ja 2014 sosiaali- ja terveysalan opettajien yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja valmiuksia. Lisäksi haluttiin kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta alalle toivotaan.

Vastauksia hyödynnettiin Metropolian sosiaali- ja terveysalojen yksiköiden hallinnoimassa HYRRÄT-hankkeessa sekä hankkeen jälkeisessä yrittäjyyskasvatuksen kehittämisessä.

Kyselyn toteutuksessa käytetyllä sähköisellä lomakkeella oli taustatietoja selvittäviä kysymyksiä sekä väittämiä, jotka mittasivat vastaajan yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta sekä näkemyksiä nykyisen opetuksen ja koulutusohjelman antamista valmiuksista. Lomakkeella oli myös vapaa kenttä toivomuksille yritysysteistyön suhteen.

2.1 Vastaajien taustatiedot

Syksyllä 2013 kyselyyn vastasi kaikkiaan 23 sosiaali- ja terveysalojen opettajaa 20.8. - 6.11.2013 välisenä aikana. Vastaajien määrä oli 8,5 % kaikista 306 sosiaali- ja terveysaloilla opettavasta henkilöstä. Vastaajien keski-ikä oli n. 47 vuotta vaihteluvälin ollessa 30 - 59 vuotta. Vastaajista 4 oli miehiä, mikä on 17 % vastaajista. Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilöstöraportin 2012 mukaan sosiaali- ja terveysalalla on 12 % miehiä (Metropolia 2012, 5), joten tässä aineistossa miesten osuus oli hieman korkeampi.

Syksyllä 2014 vain 22 opettajaa vastasi kyselyyn 10.11.- 18.11.2014 välisenä aikana. Vastaajien määrä oli noin 6 % vuonna 2014 sosiaali- ja terveysaloilla opettavasta henkilöstä. Vastaajien ikä oli keskimäärin 50 vuotta vaihteluvälin ollessa 36 – 59 vuotta. Vastaajista 6 oli miehiä, mikä oli 27 % vastaajista. Vastaajia oli tässä loppukyselyssä 1 vähemmän kuin alkukyselyssä.

Alkukyselyssä suurin osa opettajista vastasi toimintaterapian koulutusohjelmasta (7). Seuraavaksi eniten vastaajia (5) oli hoitotyöstä: hoitotyön suomenkielisestä koulutuksesta ja englanninkielisestä Degree Programme of Nursing -

koulutusohjelmasta. Kätilötyön, radiologian ja sädehoidon, sosiaalialan (sosiaalialan suomenkielinen ja englanninkielinen Degree Programme of Social Services) sekä vanhustyön tutkinto-ohjelmista vastasi 2 opettajaa kustakin. Ensihoidon, jalkaterapian ja osteopatian koulutusohjelmista vastasi yksi opettaja. Terveystyön, suun terveydenhuollon, optometrian, apuvälinetekniikan, fysioterapian ja bioanalytiikan opettajat eivät vastanneet kyselyyn. Vastajista kolme hoitotyön opettajaa työskenteli myös terveydenhoitotyön koulutusohjelmassa. Yksi opettaja työskenteli YAMK-opinnoissa ja yksi erikoistumisopinnoissa.

Loppukyselyssä vastaaja oli hoitotyöstä 6, vanhustyöstä 3, kätilötyöstä, terveydenhoitotyöstä, fysioterapiasta, jalkaterapiasta ja toimintaterapiasta 2 sekä radiologiasta ja sädehoidosta, ensihoidosta ja muusta oli kustakin 1 vastaaja. Suun terveydenhuollosta, bioanalytiikasta, apuvälinetekniikasta, optometriasta, osteopatiasta ja sosiaalialalta eivät opettajat vastanneet lainkaan loppukyselyyn.

Kysymykseen **montako vuotta olet työskennellyt hyvinvointialan opettajana**, vastaukset vaihtelivat alkukyselyssä 1 vuodesta 31 vuoteen, joista 1 - 5 vuotta työskennelleitä oli 9 opettajaa, 6 - 10 vuotta työskennelleitä oli 6 opettajaa, 11 - 20 vuotta työskennelleitä oli 3 opettajaa, 21 - 30 vuotta työskennelleitä oli 4 ja yli 30 vuotta työskennelleitä yksi.

Loppukyselyn vastaukset vaihtelivat 1 vuodesta 32 vuoteen, joista 1-5 vuotta työskennelleitä oli 6 opettajaa, 6-10 vuotta työskennelleitä oli 3 opettajaa, 11 - 20 vuotta työskennelleitä oli 4 opettajaa. 21 – 30 vuotta työskennelleitä oli 3 opettajaa ja yli 30 vuotta opettajana työskennelleitä oli yksi.

Taulukko 1. Vastajien taustatiedot: lukumäärä, ikä, sukupuoli, koulutusohjelma ja hyvinvointialan opettajana työskentelyvuodet.

	Alkukysely	Loppukysely
Vastajien lukumäärä	23	22
Ikä	ka. 47, vaihtelu 30 -59 -vuotta	ka. 50, vaihtelu 36 -59 -vuotta
Sukupuoli	miehiä 4, naisia 19	miehiä 6, naisia 16
Koulutusohjelma	toimintaterapia 7, hoitotyö/Nursing 5, kätilö 2, Rtg 2, sos 2, vanhustyö 2, jalkaterapia 1, ensihoito 1, osteopatia, 1	hoitotyö/Nursing 6, vanhustyö 3, kätilö 2, terveydenhoitaja 2, fysioterapia 2, jalkaterapiat 2, toimintaterapia 2, Rtg 1, ensihoito 1, muu 1
Hyvinvointialan opettajana työskentelyvuodet:	vaihtelu 1 – 31 vuotta	vaihtelu 1 – 32 vuotta
1-5 vuotta	9	6
6-10	6	3
11-20	3	4
21-30	4	3
yli 30 vuotta	1	1

Yrityksessä oli työskennellyt 14 opettajaa 23:sta eli yli puolet. Yrityksessä työskentelyn aika vaihteli yhdestä vuodesta 35 vuoteen. Yhdestä viiteen yrityksessä työskentelyvuosia oli 7 opettajalla, kuudesta kymmeneen vuotta neljällä opettajalla, 2 opettajalla oli 11 - 20 vuotta ja yhdellä 35 vuotta. Loppukyselyyn vastanneista 22 opettajasta 16 oli työskennellyt yrityksessä ja heidän työskentelyaikansa vaihteli 1 - 36 vuoteen. Kahdeksalla opettajalla oli yhdestä viiteen vuotta työskentelykokemusta yrityksessä, kahdella 6-10 vuotta, viidellä 11 -15 vuotta, yhdellä 16- 20 vuotta ja yhdellä 36 vuotta.

Yrittäjänä oli toiminut alkukyselyyn vastanneista opettajista 9. Näistä 7 oli toiminut yrittäjänä alle 10 vuotta, yksi 12,5 vuotta ja yksi 35 vuotta. Loppukyselyssä neljä opettajaa ilmoitti toimineensa yrittäjänä. Heistä yhdellä oli vuoden kokemus, yhdellä 10 vuotta, yhdellä 14 vuotta ja yhdellä 36 vuotta. Hyvinvointialalla yrittäjinä oli toiminut kaksi, 36 ja 14 vuotta. Loppukyselyyn lisättyyn kysymykseen opettajan halusta toimia yritysmentorina Metropolia amk:ssa vastasi yksi opettaja kyllä.

Alkukyselyyn vastanneista 23 opettajasta oli **perheessä ja lähisuvussa oli yrittäjiä** 17 opettajalla ja loppukyselyssä kaikkiaan 11 vastanneen opettajan perheessä tai lähisuvussa oli yrittäjiä.

Taulukko 2. Sosiaali- ja terveystalojen opettajien kokemus yrittäjyydestä: yrityksessä työskentely, yrittäjänä toimiminen sekä perheen ja lähisuvun yrittäjyys

	Alkukysely N=23	Loppukysely N=22
Yrityksessä työskentely vuodet: 1-5 vuotta 6-10 11-20 21-30 yli 30 vuotta	14 1 – 35 vuotta 7 4 2 1	16 1 – 36 vuotta 8 2 5 1
Yrittäjänä toimiminen vuodet: 1-5 vuotta 6-10 11-20 21-30 yli 30 vuotta	9 1 - 35 vuotta 4 3 1 1	6 1 - 36 vuotta 3 1 1 1
Hyvinvointialan yrittäjänä toimiminen		4 (3 v 2 opettajaa, 1 14 v ja 1 36 v)
Perheessä tai lähisuvussa yrittäjiä	17	15

2.2 Kiinnostus ja asennoituminen yrittäjyyttä kohtaan

Oletko kiinnostunut sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen omassa työssäsi -kysymykseen 18 opettajaa vastasi kyllä ja vain 5 ei. Eli kiinnostuneita tämän vastaajajoukon opettajien keskuudessa oli 78 %. Loppukyselyssä 15 opettajaa vastasi kyllä ja 7 ei, eli kiinnostuneita oli n. 68 % kaikista vastaajista. Loppukyselyyn lisättyyn kysymykseen opettajan halusta toimia yritysmentorina Metropolia amk:ssa vastasi yksi opettaja kyllä.

Taulukko 3. Kiinnostus sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämiseen omassa työssä.

	Alkukysely N=23	Loppukysely N=22
Kiinnostus sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä omassa työssä	18 (78 %)	15 (68 %)

Kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan mitattiin monivalintaväittämillä 9 - 15. Vastausvaihtoehdot arvioitiin asteikolla: 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon.

Kysymyksen 9 **Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan** vastauksien keskiarvo oli alkukyselyssä **2,9**: 5 ei lainkaan, 1 vähän, 8 kohtalaisesti ja 9 paljon. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3**: 1 ei lainkaan, 5 vähän, 4 kohtalaisesti ja 7 paljon.

Kysymyksen 10 **Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona koulutusallani työskentelyyn** alkukyselyssä keskiarvo oli **2,9**: 4 ei lainkaan, 4 vähän, 5 kohtalaisesti ja 10 paljon. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,2**: 2 ei lainkaan, 1 vähän, 6 kohtalaisesti ja 8 paljon.

Kysymyksen 11 **Yrittäjyyden kehittäminen eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää**, alkukyselyssä keskiarvo oli **3,3**: 1 ei lainkaan, 2 vähän, 9 kohtalaisesti ja 11 paljon. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,4**: 1 ei lainkaan, 1 vähän, 3 kohtalaisesti, 10 paljon.

Kysymyksen 12 **Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvästä koulutuksesta tai valmennuksesta** alkukyselyssä keskiarvo oli **2,8**: 5 ei lainkaan, 3 vähän, 6 kohtalaisesti ja 9 paljon. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,7**: 1 ei lainkaan, 3 vähän, 4 kohtalaisesti ja 6 paljon.

Kysymyksen 13 **Tarvitsen yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tai valmennusta** alkukyselyssä keskiarvo oli **2,6**: 6 ei lainkaan, 4 vähän, 7 kohtalaisesti ja 6 paljon. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,5**: 5 ei lainkaan, 3, vähän, 5 kohtalaisesti ja 4 paljon.

Keskiarvojen keskiarvojen tarkastelussa alkukyselyn kiinnostusta mittaavien kysymysten keskiarvojen keskiarvo oli **2,88** ja loppukyselyjen **2,98**, joten pientä

paranemista oli havaittavissa. Kiinnostusta mittaavien kysymysten tiivistetty esitys on kuviossa 4.

Vastausvaihtoehdot arvioitiin asteikolla: 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon.

Taulukko 4. Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan.

Kysymys	Alkukysely N= 23					Loppukysely N=22				
	ka	1	2	3	4	ka	1	2	3	4
Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan	2,9	5	1	8	9	3,0	1	6	6	9
Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona koulutusalan työskentelyyn	2,9	4	4	5	10	3,2	2	1	10	9
Yrittäjyyden kehittäminen eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää	3,3	1	2	9	11	3,5	1	1	5	15
Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvästä koulutuksesta tai valmennuksesta	2,8	5	3	6	9	2,7	5	4	6	7
Tarvitsen yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tai valmennusta	2,5	6	4	7	6	2,5	7	3	6	6

Mihin aihealueisiin liittyen toivotaan valmennusta -kysymykseen vastattiin seuraavasti:

Alkukyselyssä: tuotteistamiseen 3 vastaajaa, markkinointiin 3 vastaajaa, talousasioihin (kustannuslaskenta, laskentatoimi, talous) 3 vastaajaa. Yksi vastaaja toivoi valmennusta hyvinvointiyrityksen perustamiseen, sukupolvenvaihdokseen yrityksessä, verosuunnitteluun ja kansainväliseen toimintaan. **Loppukyselyssä** toivottiin seuraaviin aihealueisiin valmennusta: yrityksen perustaminen, kuntoutuspalvelujen yrittäjyys, yritystalous, yrityslainsäädäntö ja sopimuskäytännöt, taloushallinto ja HR-asiat, palvelumuotoilu.

Kysymyksen 14 **Olen ottanut henkilökohtaisesti yhteyttä alani yrittäjiin työssäni vuoden 2013 aikana** keskiarvo oli **alkukyselyssä 2,3**: 7 ei lainkaan, 7 vähän, 5 kohtalaisesti ja 4 paljon. Yhteydenotot olivat koskeneet hankeyhteistyötä tai yhteistä kehittämistä (3), opinto- tai yritysvierailuja (2), täydennyskoulutustarvetta, alumnitoimintaa, innovaatio-opintoja, verkostoitumista sekä työllistymis- ja harjoittelumahdollisuuksien konsultointia. **Loppukyselyssä**, vuoden 2014 aikana henkilökohtaisesti yhteyttä alan yrittäjiin ottaneiden keskiarvo oli **2,1**: 6 ei lainkaan, 6 vähän, 2 kohtalaisesti, 3 paljon. Yhteydenotot olivat koskeneet yhteistyötä koulun

kanssa, tapahtumien järjestämistä HYRRÄT -hankkeessa, työelämäharjoittelua, innovaatio-opintoja, verkostoyhteistyötä ja yrittäjyydestä kertomista opiskelijoille.

Kysymykseen 15 **Kuvaa lyhyesti, millaiseksi olet kokenut yhteistyön yrittäjien kanssa**, opettajat vastasivat alkukyselyssä seuraavaa:

- *Kiinnostusta yhteistyöhön on, mutta mistä aika ja resurssit? Heillä on kiire.*
- *Haasteena ovat yksityisten yrittäjien aikarajoitteet. Yrittäjät ovat kiireisiä ja osallistumaan saamisessa on haasteita esim. aikataulujen suhteen.*
- *Vaativaksi, vähäiseksi.*
- *Ei ole ollut yrittäjien kanssa yhteistyötä, tai jos onkin, niin en ole sitä huomannut.*
- *Ei ole juurikaan ollut yhteistyötä. Liiketoimintasalaisuuksien varjeleminen estää yhteistyötä, mutta muutoin oppilaitos halutaan yhteistyökumppaniksi.*
- *Hyväksi. Liiketoimintaosaamista arvostetaan ja puute heikentää yhteisymmärrystä.*
- *Onnistuneissa yhteistyökuvioissa kaikki osapuolet ovat saaneet ja hyötäneet. Tuovat uutta näkemystä ammatin mahdollisuuksista yli perinteisten rajojen.*
- *Erittäin miellyttäväksi, puhumme samaa kieltä, hyvin hedelmälliseksi ja antoisaksi.*
- *Hyväksi, joskin kontakteja on kovin vähän. He ovat olleet henkilökohtaisia tuttaviani tai entisiä kollegoita, joten yhteistyö on ollut helppoa epävirallisuutensa vuoksi.*
- *Yrittäjät ovat kiinnostuneita yhteistyöstä koulujen kanssa. Yrityksen ja oppilaitoksen / julkisen sektorin toiminnan oletukset, tavoitteet ja lähtökohdat ovat täysin erilaiset. Kun sen huomioi eikä pyri tekemään yhteistyötä omista vaan yrittäjän lähtökohdista on yhteistyölle hyvät edellytykset.*

Loppukyselyssä opettajat olivat kokeneet yhteistyön yrittäjien kanssa seuraavasti:

- *Lähinnä yhteistyö rajoittuu harjoittelupaikkojen järjestämiseen. Liiketoiminnan näkökulmasta yhteistyö on aika vähäistä.*
- *Opetuksessa yhteydet laitevalmistajiin, erittäin hyödylliset puolin ja toisin, eivät niinkään kyllä kohdennu opiskelijoihin vaan materiaalin- ja tiedonhankintaan, joka välillisesti sitten todentuu opetuksessa.*
- *Taloudellinen tilanne heijastuu. Nyt yrittäjiä on vaikea saada liikkeelle ja osallistumaan.*
- *Rahallista porkkanaa tarvitaan.*
- *Yrittäjä-paroilla on kiire ja stressi.*
- *Antoisaa, hyödylliseksi, hyvää, voisi olla tiiviimpää, OK, mielenkiintoista, avartaa, monipuolista*
- *Yhteistyö on ollut antoisaa. Yhteistyöstä on saanut uutta intoa omaan työhön ja ideoita ja eri yritykset ovat mielellään yhteistyössä koulun kanssa.*
- *Yrittäjät ovat sinnikkäitä ja päämäärätietoisia. Heiltä välittyy hyvää energiaa.*
- *Hyväksi, mutta yhteistyön tekeminen opiskelijoiden opetuksen yhteydessä on haasteellista.*
- *Yrittäjä odottaa nopeaa toimintaa, meidän järjestelmämme ovat hitaita ja jäykkiä.*
- *rakentavaksi ja vuorovaikutteiseksi. win-win*
- *Ei yhteistyötä. Ei ole kokemusta.*

Sekä alku- että loppukyselyssä kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan nähtiin kohtalaisena ja samoin kiinnostus yrittäjyyskoulutukseen. Yrittäjiin yhteyden ottaminen sekä 2013 että 2014 aikana sai alhaisimmat keskiarvot: 2,3 ja 2,1.

2.3 Yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen ammattikorkeakoulussa ja omassa opetuksessa

Kysymyksen 16 **Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa** alkukyselyn keskiarvo oli **2,5**: 2 ei lainkaan, 10 vähän, 8 kohtalaisesti ja 3 paljon. **Loppukyselyn** keskiarvo oli samoin **2,5** ja vastaukset jakautuivat seuraavasti: 3 ei lainkaan, 8 vähän, 9 kohtalaisesti ja 2 paljon.

Kysymyksen 17 **Yrittäjyysnäkökulman huomioiminen / esille tuominen omassa opetuksessani on tärkeää** alkukyselyn keskiarvo oli **2,9**: 2 ei lainkaan, 8 vähän, 4 kohtalaisesti ja 9 paljon. **Loppukyselyssä** keskiarvo oli samoin **2,9** ja vastaukset jakautuivat seuraavasti: 4 ei lainkaan, 4 vähän, 5 kohtalaisesti ja 9 paljon.

Kysymyksen 18 **Käsitletkö omassa opetuksessasi yrittäjyyttä sisällöllisesti tai opetusmenetelmällisesti** alkukyselyn keskiarvo oli **2,0**: 10 ei lainkaan, 6 vähän, 3 kohtalaisesti ja 4 paljon. **Loppukyselyssä** keskiarvo oli **2,3** ja vastaukset jakautuivat seuraavasti: 7 ei lainkaan, 6 vähän, 4 kohtalaisesti ja 5 paljon.

Taulukko 5. Yrittäjyyskasvatuksen ilmapiiri ja yrittäjyyden huomioiminen omassa opetuksessa

	Alkukysely N=23					Loppukysely N=22				
	ka	1	2	3	4	ka	1	2	3	4
Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa	2,5	2	10	8	3	2,5	3	8	9	2
Yrittäjyysnäkökulman huomioiminen / esille tuominen omassa opetuksessani on tärkeää	2,9	2	8	4	9	2,9	4	4	5	9
Käsitletkö omassa opetuksessasi yrittäjyyttä sisällöllisesti tai opetusmenetelmällisesti	2,0	10	6	3	4	2,3	7	6	4	5

Alkukyselyssä opettajat olivat käsitelleet yrittäjyyttä seuraavissa opintojaksoissa:

- *Sosiaalialan yrittäjyys hyvinvointiyhteiskunnassa, Hyvinvointipalveluiden tuottaminen*
- *Yrittäjyys ja yritystoiminta, Sosiaali- ja terveysalan talous ja kustannukset, Sosiaali- ja terveysalan talousjohtaminen*
- *Yrittäjyys ja yritystoiminta, Yrittäjyys ja markkinointi fysioterapiassa, Huomisen johtaminen -erikoistumisopinnot*
- *Opinnäytetyö, talousjohtaminen*
- *Vedän yritystoiminnan kursseja, Yrittäjyysopinnoissa*
- *Kliinisen harjoittelun yhteydessä ohjattu harjoittelu*
- *En varsinaisesti käsittele teemaa, mutta tuon esiin mahdollisuuden, että voisi toimia*

yrittäjänä. Lainsäädännössä yrittäjän vastuu / oikeudet mainitsen ohimennen kahdella lauseella.

- Tätä voisi olla enemmän.

Loppukyselyssä opettajat käsittelivät yrittäjyyttä seuraavissa opintojaksoissa:

- Yritystoiminta apuvälinealalla
- yrittäjyysopinnoissa, johtajuusopinnoissa. Toteutuksessa yrittäjyysesimerkin tuominen, yhteistoiminnalliset ja miel. monialaiset toteutukset, verkko-opetus tukena
- tuon sen vaihtoehtona esille niin palvelun tuottajana kuin oman tulevan työn kuvana
- Johtaminen ja moniammatillinen yhteistyö, Raskauden aikainen kätilötyö 1
- Palvelumuotoilua eri opinnoissa lähinnä tk
- Yritystoiminta, innovaatiotoiminta
- Keskusteluissa usein. En opeta yrittäjyyttä enkä koe omaavani siihen kompetenssia.

Kysymyksessä 19 kartoitettiin, **miten yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen voisi näkyä opetuksen toteutuksessa opiskelijoilla**. Tähän opettajat vastasivat alkukyselyssä seuraavasti:

- *Erialaisten asiakkaiden ja yritysten toimeksiantojen toteuttamisena 19/23*
- *Käytännön esimerkkien (caset) esille tuominen kontaktiopetuksessa 18/23*
- *Harjoitteluna yrityksessä 18/23*
- *Yritysvierailuina 15/23*
- *Opinnäytetöiden aiheina 15/23*
- *Ohjattuna / tuettuna yritys- tai palvelutoimintana 14/23*
- *Jokin muu toteutus 6/23:*
- *Työpajat, virtuaalisen tai oikean yrityksen perustamisprojekti, yrityksen perustamispeli, yrityksen suunnittelu opiskelun aikana.*
- *Meillä voisi olla säännöllisesti yrityskahvila, missä opiskelijat, opettajat ja yritykset kohtaavat.*
- *Yrittäjyydestä kiinnostuneille opiskelijoille tulisi rakentaa Y-HOPS ja he voisivat sivuaineena opiskella yrittäjyyttä ammattiin opiskelun rinnalla ja toimia yrittäjämentorien ohjauksessa yrittäjämäisesti koko opiskelun ajan esim. Positian osuuskuntatoimintana.*
- *Hyödyntää Positian tiloja tarjoamalla valmistuneille mahdollisuuksia työskennellä toiminimellä kohtuullista vuokraa vastaan esim. iltaisin, viikonloppuisin ja kesäisin. Osaan näistä vastaanottoajoista voisi sisällyttää muutaman vastaanoton pitämisen, johon myös opiskelijoita pääsisi mukaan observeeraamaan.*
- *Sairaalassa lääkäriopiskelijoiden mukana olo, usein nämä ajat ovat ilmaisia, ja vain sovittuna päivänä.*
- *Voitaisiin mahdollistaa esim. osuuskuntatoiminta jo opiskeluaikana, jolloin ei tehtäisi yksilöllisiä hoitoja vaan ryhmätoimintaa, tiedotusta ja luentoja.*

Miten yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen voisi näkyä opetuksen toteutuksessa opiskelijoilla? Tähän opettajat vastasivat loppukyselyssä seuraavasti:

- *Erialaisten asiakkaiden ja yritysten toimeksiantojen toteuttamisena 20/22*
- *Yritysvierailuina 22/22*
- *Opinnäytetöiden aiheina 20/22*
- *Käytännön esimerkkien (caset) esille tuominen kontaktiopetuksessa 19/22*
- *Harjoitteluna yrityksessä 17/22*
- *Ohjattuna / tuettuna yritys- tai palvelutoimintana 15/22*
- *Jokin muu toteutus 3/22:*
- *Osuuskuntatoiminnan yhdistäminen perinteiseen opetukseen*

- *osuuskuntamuotoinen käytännöllinen yrittäjyyden harjoittelu miel. monialaisissa ryhmissä yritysmentorointina yritysideoiden innovaatiopajoina*
- *palvelumuotoilutyöpajoina*

2.4 Koulutusohjelmien antamat yrittäjyysvalmiudet

Kysymyksessä 20 arvioitiin, **millaiset valmiudet koulutusohjelmat antavat seuraaviin yrittäjyyden osa-alueisiin**. Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät, 5= erinomaiset.

Taulukko 6. Opettajien näkemys hyvinvointialojen koulutusohjelmien antamista yrittäjyysvalmiuksista

	Alkukysely N=23						Loppukysely N=22					
	ka	1	2	3	4	5	ka	1	2	3	4	5
Perustiedot yrityksen perustamisesta	2,4	5	9	4	5		2,3	7	5	7	3	
Johtaminen ja hallinto	2,7	2	8	7	6		2,3	2	12	7	1	
Taloushallinto	2,0	8	9	3	9		1,5	11	10	1		
Yritysjuridiikka	1,5	14	7	1	1		1,3	15	7			
Kokemus liiketoiminnasta	2,0	9	8	4	2		1,7	10	8	4		
Yritysviestintä	2,2	4	12	5	2		1,8	6	14	2		
Asiakaspalvelu	3,1		6	8	9		3,0	1	4	10	7	
Markkinointi	2,0	7	11	2	3		1,8	8	11	3		
Projektityöskentelyvalmiudet	3,2		4	11	8		3,4	1	2	7	12	
Verkoston luominen, kontaktit	2,8		7	14	2		2,8	2	4	12	4	
Usko omaan ammattitaitoon	3,4		2	10	11		3,4		3	8	11	
Itsenäinen ajattelu	3,4	1	1	9	12		3,4	1	1	8	12	
Luovuus ja innovaatiot	3,3		1	15	7		3,5		2	8	12	

Kaikkien vastausten keskiarvojen keskiarvo oli alkukyselyssä **2,6** ja loppukyselyssä **2,5**, eli lähellä kohtalaista. Heikoimmat keskiarvopisteet tulivat yritysjuridiikasta ja liiketoimintakokemuksesta. Parhaimmat keskiarvot tulivat uskosta omaan ammattitaitoon ja itsenäisestä ajattelusta.

Kysymyksessä 21 **Mitä haluaisit kehittää oman koulutusalasasi yritys yhteistyössä** opettajat toivat esille seuraavia asioita:

- *Meillä on pääasialliset kontaktit julkiselle sektorille. Yrittäjät/yritykset jäävät liian pienelle huomiolle. Harjoitteluympäristöinä tulisi käyttää enemmän yrityksiä hyödyksi. Nyt harjoittelu tapahtuu paljolti julkisella sektorilla. Tulisi painottaa, että julkinen sektori ei ole ainoa paikka mihin sijoittua.*

- Yrittäjien kanssa voisi tehdä innovointia ja palveluinnovaatioiden testausta. Projektioppimista ja uudenlaisia avauksia yhteistyöhön yritysten kanssa olisi tärkeää. Ylipääntensä voisi lisätä yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa. Yritysyhteistyötä tulisi lisätä mutta niin, että mukaan valittavat yritykset ovat sosiaalisesti kestäviä (ts. eivät harjoita veronkiertoa). Yrittäjyystoiminta osaksi arkea olisi ihanaa saada aikaiseksi.
- Yritysyhteistyön lisäämisen mahdollistajana nähtiin työajan kohdentaminen työsuunnitelmaan suorien yrityskontaktien etsimiselle ja hankinnalle sekä tietokanta alan yrityksistä ja kontaktihenkilöistä yhteistyötä varten.
- Opiskelijoiden yrittäjyysoppimispolkua voisi ryhdittää Y-HOPS, jossa toteutuu läpi koulutuksen erilaisia yrittäjyysyhteistyössä tapahtuvia prosesseja. Vapaasti valittaviin opintoihin olisi hyvä saada tarjolle yrittäjyyspolun eri vaiheisiin soveltuvaa kurssitarjontaa. Oman alan yrittäjäjärjestöt ja yrittäjyyttä tukevat muut tahot on hyvä liittää myös kiinteästi mukaan toteutuksiin. Yrittäjyyttä pitäisi opettaa enemmän ja opiskelijoiden osaamista pitäisi kehittää yrittäjämäiseen toimintaan. Yritysyhteistyö voisi olla nykyistä näkyvämpää ja määrää olisi lisättävä.
- Yrittäjyyden vaatimuksia, jotka heijastuvat ajankäyttöön ja perheeseen. Kriittistä ajattelua tarvitaan ja osalle hyvinvointialoja tulisi luoda alalle työpaikkoja myös julkiselle puolelle, jotta harjoittelupaikkojen mahdollisuus laajenisi.

1.5 Muut kommentit

Opettajat toivat muina kommentteina seuraavaa alkukyselyssä:

- *Asiakaskoordinaattorina yritän puuttua tähän asiaan.*
- *Onnea koko hankkeen onnistumiselle!*
- *Opettajien koulutusta saatava yrittäjyydestä myös henkilöstökoulutuksen valikkoon.*
- *Hyrrät -hankkeessa toteutuvan opettajien yrittäjyyspedagogisen valmennusohjelman jalkauttaminen laajemmin Metropoliassa.*
- *"Sisäiseen yrittäjyyteen kasvattamalla ihmisestä pyritään muokkaamaan mihin tahansa sopeutuva ja jo ennalta hallittu hahmo, jonka potentiaaliset kyvyt ovat valmiustilassa suhteessa jatkuvasti muuttuvaan ympäristöön. Tästä syystä yrittäjyyskasvatuksen, kuten koko nykykapitalismin - analyyseissä on palattava myös kysymykseen siitä, mitä ihminen on ja kuinka häntä voidaan muokata." Linkki: <http://alusta.uta.fi/artikkelit/2013/08/27/yrittajyyskasvatus-ja-ihmisen-hallitsemisesta.html>*
- *vähän rajoittava kysely. Esim. voihan vastaajalla olla yrittäjyysosaamista ja kontakteja oman koulutusalan ulkopuoleltakin.*

Opettajat toivat muina kommentteina seuraavaa loppukyselyssä:

- *En ole ollut mukana yrittäjyysopinnoissa opettamassa (ei kokemusta). Olen ohjannut harj. yrittäjien kanssa.*
- *Opiskelijoiden yritysintentioiden mittaamiseen olisi hyvä saada käyttöön Seamkin hallinnoima Entre Intentio -kysely, jolloin voitaisiin päästä laajaan suomalaiseen amk-joukkoon ja ulkomaisten vertailuaineistojen joukkoon testaamaan, missä meillä mennään. Mittareilla saatavaa tietoa voidaan hyödyntää yrittäjyyden kehittämistoimien suuntaamisessa ja vaikutusten arvioinnissa.*
- *Ko. hanketoiminnan jatkaminen ehdottoman tärkeää*
- *Toivottavasti tämä toiminta jatkuu ja se alkaisi näkyä voimakkaammin ops:eissa ja opetuksen sisällöissä. Yritysten työntekijät olisi hyvä saada luento / demo / paja yms. vetäjiksi.*
- *Kiitos paljon mahdollisuudesta olla mukana!*

3. Yrittäjyyskysely Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalojen opiskelijoille

Kyselyn tarkoituksena oli tutkia sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja kokemuksia. Lisäksi haluttiin kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta opiskelijat toivovat alalle. Vastauksia hyödynnetään Metropolian sosiaali- ja terveysalan yksiköiden hallinnoimassa **Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen - HYRRÄT** -hankkeessa.

Alkukysely toteutettiin syys-lokakuussa 2013 verkkokyselynä e-lomakkeella. Kyselystä tiedotettiin Metropolian sisäisen Tuubi-portaalin kautta sekä yksiköiden sisäisissä tiedotteissa. Kysely on ollut myös HYRRÄT-hankkeen [www-sivuilla](#) linkkinä.

Lomakkeessa oli taustatietoja selvittäviä kysymyksiä sekä väittämiä, jotka mittasivat yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta, kokemuksia sekä opiskelun antamia valmiuksia. Mukana oli myös tarkennuskenttiä toivomuksille yrittäjyyskoulutuksen suhteen.

Kysely tehtiin uudelleen marraskuussa 2014.

3.1 Vastaajien taustatiedot

Opiskelijoiden alkukyselyyn oli vastannut marraskuun puolella välissä 13 opiskelijaa 4418:sta sosiaali- ja terveysalan opiskelijasta, vastausprosentin ollessa 0,2 %. Opiskelijat olivat vastanneet kyselyyn 22.8. – 15.9.2013 välisenä aikana. Kyselyä kuitenkin jatkettiin 18.3.2014 asti, jolloin vastaajia saatiin kaikkiaan 35, mikä on 0,7 % kaikista opiskelijoista. Opiskelijakyselyyn vastanneista 35 opiskelijasta 8 oli miehiä ja 27 naisia. Keski-ikä vastaajilla oli n. 29 vuotta vaihteluvälin ollessa 21 -49 vuotta. Vastaajista 21 oli alle 30-vuotiaita, 10 oli 30–40 -vuotiaita ja 4 oli 40–50 -vuotiaita.

Loppukyselyyn syksyllä 2014 vastasi kaikkiaan 89 opiskelijaa. Metropolia Ammattikorkeakoulun tilastoraportin mukaan sosiaali- ja terveysalalla opiskeli vuonna 2014 yhteensä 4447 opiskelijaa. (Metropolia 2014) Opiskelijat olivat vastanneet kyselyyn 10.11. – 21.11.2014 välisenä aikana. Vastausprosentti oli 2 % kaikista opiskelijoista. Opiskelijakyselyyn vastanneista 89 opiskelijasta 10 oli miehiä ja 79 naisia. Keski-ikä vastaajilla oli n. 28 vuotta vaihteluvälin ollessa 20 -55 vuotta. Vastaajista 64 oli alle 30-vuotiaita, 16 oli 30–40 -vuotiaita, 7 oli 40–50 -vuotiaita ja yksi oli yli 50-vuotias.

Opiskelijoiden koulutusohjelmat jakoutuivat seuraavasti: hoitotyö 6 opiskelijaa, vanhustyö 2 opiskelijaa, terveydenhoitotyö, suun terveydenhuolto, sosiaaliala, Degree Programme of Social Services ja toimintaterapia 1 opiskelija. Yhtään vastausta ei tullut bioanalytiikan, kättilötyön, Degree Programme of Nursing, radiografian ja sädehoidon, apuvälinetekniikan, fysioterapian, jalkaterapian ja osteopatian koulutusohjelmista.

Alkukyselyjen vastaajista 24/35 oli Hyvinvointi- ja toimintakyky -osaamisalueelta ja näistä 20 valmistuvaa fysioterapian opiskelijaa. Opiskelijoita osallistui kyselyyn 11 Terveys ja hoitaminen -osaamisalueelta. Loppukyselyyn vastanneista 89 opiskelijasta oli 63 Terveys ja hoitaminen -osaamisalueelta ja 26 Hyvinvointi- ja toimintakyky -osaamisalueelta.

Vastaajien opiskelulukukausi vaihteli välillä 1 - 8 siten, että ensimmäisen lukukauden opiskelijoita vastasi 3, toisen 1, kolmannen 6, neljännen 1, kuudennen 1 ja kahdeksannen lukukauden opiskelijoista vastasi 1.

Taulukko 7. Vastaajien taustatiedot: lukumäärä, ikä, sukupuoli, koulutusohjelma ja opiskelulukukausi.

	Alkukysely	Loppukysely
Vastaajien lukumäärä	35	89
Ikä	ka. 29, vaihtelu 21 -49 -vuotta	ka. 50, vaihtelu 20 -55 -vuotta
Sukupuoli	miehiä 8, naisia 27	miehiä 10, naisia 79
Koulutusohjelma	fysioterapia 20, hoitotyö/Nursing 7, muu 2, Terveystieteidenlaitos 1, ensihoito 1, optometria 1, sos 1, toimintaterapia 1, vanhustyö 1	hoitotyö/Nursing 32, kättilö 8, toimintaterapia 8, terveydenhoitaja 7, bioanal. 6, suuhyg. 4, jalkaterapia 4, muu 4, fysioterapia 3, avt 3, vanhustyö 3, ensihoito 2, ost. 2, sos 2, opt.1
Opiskelulukukausi	vaihtelu 1 – 9: 1 lk 3, 2lk 1, 3 lk 8, 4 lk 4, 5 lk 0, 6 lk, 1, 7 lk 15, 8 lk 1, 9 lk 1	vaihtelu 1 – 9 1 lk 1, 2 lk 7, 3 lk 35, 4 lk 8, 5 lk 18, 6 lk 2, 7 lk 14, 8 lk 1, 9 lk 2

Kysymykseen **Oletko työskennellyt yrityksessä** vastasi alkukyselyssä 25 opiskelijaa kyllä ja 10 ei. Yrityksissä työskennelleillä työkokemus vaihteli 0,5 vuodesta 24 vuoteen. Alle 5 vuoden kokemus oli yhdeksällä, 6-10 vuotta työskennelleitä oli 11 opiskelijaa, 11 -20 vuotta työskennelleitä oli 2 ja yli 21 vuotta työskennelleitä oli yksi. Loppukyselyyn vastanneista 89 opiskelijasta 60 oli työskennellyt yrityksessä ja 29 ei. Yrityksissä työskennelleiden työskentelyajat vaihtelivat yhdestä 23 vuoteen. Kaikkiaan 38 opiskelijalla työkokemus oli kestänyt alle 5 vuotta, kymmenellä 6-10 vuotta, kuudella 11 -20 ja kahdella yli 21 vuotta.

Oletko toiminut yrittäjänä -kysymykseen alkukyselyssä vastasi 9 kyllä ja 26 ei. Yrittäjänä toimimisen aika vaihteli yhdestä vuodesta 10 vuoteen. Alle 5 vuoden kokemus oli neljällä, 6-10 vuotta työskennelleitä oli kolme opiskelijaa, 11 -20 vuotta työskennelleitä oli 1 ja yli 21 vuotta työskennelleitä oli yksi. Loppukyselyyn vastanneista 89 opiskelijasta yrittäjänä oli toiminut 7, ja heidän yrittäjyysaikansa vaihteli kahdesta 14 vuoteen. Neljällä yrittäjyys oli kestänyt 1 -5 vuotta, yhdellä 6-10 vuotta ja yhdellä 14 vuotta.

Onko perheessäsi / lähisukulaisissasi yrittäjiä -kysymykseen vastasi alkukyselyssä 35 vastaajasta 16 kyllä (45 % vastaajista). Loppukyselyssä vastaajien määrä oli 89 ja heistä ilmoitti 53 (60 % vastaajista), että perheessä tai lähisuvussa on yrittäjiä.

Loppukyselyssä tätä kysymystä haluttiin tarkentaa kysymyksillä: Onko perheessäsi tai lähisuvussasi hyvinvointialan yrittäjiä? ja Onko sinulla aikomus jatkaa perheesi / lähisukulaistesi yritystä? Lisäksi haluttiin tietää, miten ajankohtaista jatkaminen on. HYRRÄT-hankkeen hyvinvointialan omistajanvaihdosprojektiosuudessa nousi esiin tarve tietää, millainen määrä hyvinvointialan yrittäjäperheistä on opiskelemassa Metropolia Ammattikorkeakoulun hyvinvointialojen koulutusohjelmissa.

Onko perheessäsi / lähisukulaisissasi hyvinvointialan yrittäjiä? -kysymykseen loppukyselyssä kaikista 89 vastaajasta ilmoitti 40, että perheessä tai lähisuvussa on hyvinvointialan yrittäjiä. Tämä määrä on noin 45 % vastaajista.

Onko sinulla aikomus jatkaa perheesi / lähisukulaistesi yritystä? -kysymykseen loppukyselyssä vastasi kaikkiaan 26/89 opiskelijaa. Tämä on noin 30 % kaikista opiskelijavastaajista.

Tiivistetysti opiskelijoiden yrittäjyykokemus alku- ja loppukyselyjen perusteella näkyy alla olevasta kuviosta:

Taulukko 8. Sosiaali- ja terveystalojen opiskelijoiden kokemus yrittäjyydestä: yrityksessä työskentely, yrittäjänä toimiminen, perheen ja lähisuvun yrittäjyys sekä aikomus jatkaa perheen tai lähisuvun yrittäjyyttä omistajanvaihdoksen kautta

	Alkukysely N=35	Loppukysely N=89
Yrityksessä työskentely vuodet: 1-5 vuotta 6-10 11-20 21-30 vuotta	25 0,5 – 24 vuotta 9 11 2 1	60 1 – 23 vuotta 38 10 6 2
Yrittäjänä toimiminen vuodet: 1-5 vuotta 6-10 11-20 21-30 vuotta	9 1- 10 vuotta 4 3 1 1	7 2 - 14 vuotta 4 1 1
Perheessä tai lähisuvussa yrittäjiä	16	53
Perheessä tai lähisuvussa hyvinvointialojen yrittäjiä		40
Aikomus jatkaa perheesi / lähisukulaistesi yritystä?		26

Omistajanvaihdos on ajankohtainen?		1-5 vuoden sisällä 26
------------------------------------	--	-----------------------

3.2 Kiinnostus ja asennoituminen yrittäjyyttä kohtaan

Kiinnostusta yrittäjyyteen mitattiin monivalintakysymyksillä. Vastausvaihtoehdot arvioitiin asteikolla: 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon.

Kysymys 8. Alkukyselyssä 35 vastaajasta kymmenen opiskelijaa tunsu paljon **kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan**, 11 kohtalaisesti, 10 vähän ja neljä ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli **2,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,2**, ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 10 paljon, 22 kohtalaisesti, 34 vähän ja 23 ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymykseen 9, **Olen kiinnostunut sosiaali- ja terveystalouden yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä**, alkukyselyssä 35 vastaajasta yhdeksän opiskelijaa vastasi paljon, 13 kohtalaisesti, 10 vähän ja kolme ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **2,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,3** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 8 paljon, 28 kohtalaisesti, 32 vähän ja 21 ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymyksessä 10, **Uskon, että voisin tulevaisuudessa toimia yrittäjänä**, alkukyselyssä 35 vastaajasta 14 opiskelijaa arvioi väittämän vastaavan omaa näkemystään täysin, seitsemän kohtalaisesti, 10 vähän ja neljä ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **2,9**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,2** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 10 paljon, 22 kohtalaisesti, 33 vähän ja 24 ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymyksessä 11, **Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona toimialallani työskentelyyn**, alkukyselyssä 35 vastaajasta 16 opiskelijaa arvioi väittämän vastaavan omaa näkemystään täysin, viisi kohtalaisesti, 11 vähän ja kolme ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **3,0**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,1** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: kolme paljon, 30 kohtalaisesti, 29 vähän ja 27 ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymyksessä 12, **Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna**, alkukyselyssä 35 vastaajasta 22 opiskelijaa arvioi väittämän vastaavan omaa näkemystään täysin, kahdeksan kohtalaisesti ja viisi vähän. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **3,5**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,5** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 52 paljon, 32 kohtalaisesti, kolme vähän ja kaksi ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymyksessä 13, **Yrittäjyyteen liittyvät taloudelliset riskit ovat mielestäni liian suuret**, alkukyselyssä 35 vastaajasta kahdeksan opiskelijaa oli täysin samaa mieltä, 17

kohtalaisesti, seitsemän vähän ja kolme ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli **2,9**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,1** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 29 paljon, 40 kohtalaisesti, 17 vähän ja kolme ei lainkaan kiinnostusta.

Väittämästä 14, **Yrittäjyys vaatii uhrauksia, jotka kohdistuvat henkilökohtaiseen elämään**, alkukyselyssä 35 vastaajasta 17 opiskelijaa oli täysin samaa mieltä, 11 kohtalaisesti ja seitsemän vähän. Tämän kysymyksen keskiarvo oli **3,3**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,3** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 44 paljon, 32 kohtalaisesti, 10 vähän ja kolme ei lainkaan kiinnostusta.

Väittämään 15, **Uskon vaurastumisen mahdollisuuteen yrittäjyyden kautta**, alkukyselyssä 35 vastaajasta uskoi täysin viisi opiskelijaa, 16 kohtalaisesti, 13 vähän ja yksi ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli **2,7**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,4** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 11 paljon, 35 kohtalaisesti, 29 vähän ja 14 ei lainkaan kiinnostusta.

Väittämästä 16, **Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua**, alkukyselyssä 35 vastaajasta täysin samaa mieltä oli 27 opiskelijaa, kahdeksan kohtalaisesti. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **3,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,7** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 66 paljon, 22 kohtalaisesti, 1 vähän kiinnostusta.

Väittämästä 17, **Yrittäjyys vaatii positiivista asennetta**, alkukyselyssä 35 vastaajasta oli 28 opiskelijaa täysin samaa mieltä, kuusi kohtalaisesti ja yksi vähän. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **3,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,8** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 74 paljon, 14 kohtalaisesti ja yksi vähän kiinnostusta.

Väittämässä 18, **Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvistä opinnoista osana tutkintoani**, alkukyselyssä 35 vastaajasta löytyi paljon kiinnostusta kahdeksalta vastaajalta, 11 kohtalaisesti, 10 vähän ja kuudelta ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **2,6**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,4** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 16 paljon, 18 kohtalaisesti, 27 vähän ja 28 ei lainkaan kiinnostusta.

Väittämästä 19, **Yrittäjyyden kehittäminen Metropolian eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää**, alkukyselyssä 35 vastaajasta oli 11 opiskelijaa täysin samaa mieltä, 12 kohtalaisesti, yhdeksän vähän ja kolme ei lainkaan samaa mieltä. Tämän kysymyksen keskiarvo oli n. **2,9**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,6** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 19 paljon, 30 kohtalaisesti, 27 vähän ja 13 ei lainkaan kiinnostusta.

Kysymyksessä 20, **Haluan osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille**, alkukyselyssä 35 vastaajasta kahdeksalta opiskelijalta löytyi paljon kiinnostusta, seitsemältä kohtalaisesti, neljältä vähän ja 16 ei lainkaan. Tämän kysymyksen keskiarvo

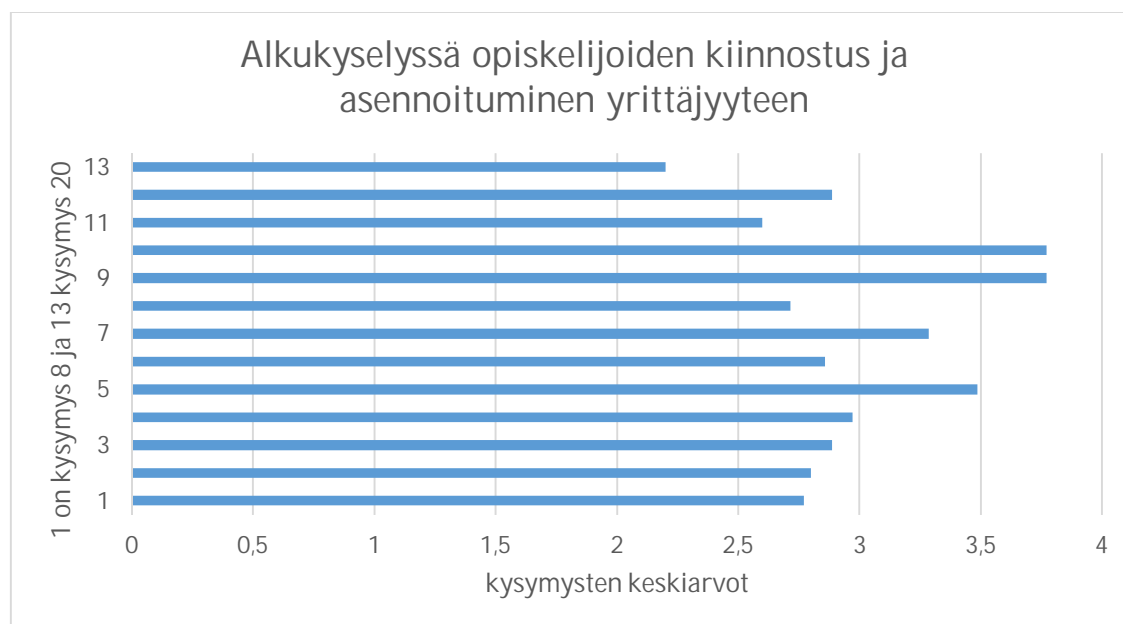
oli 2,2. Loppukyselyssä keskiarvo oli 1,9 ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 9 paljon, 18 kohtalaisesti, 16 vähän ja 46 ei lainkaan kiinnostusta.

Yhteenveto alku- ja loppukyselyistä on tiivistetty seuraavaan yhteenvetoon:

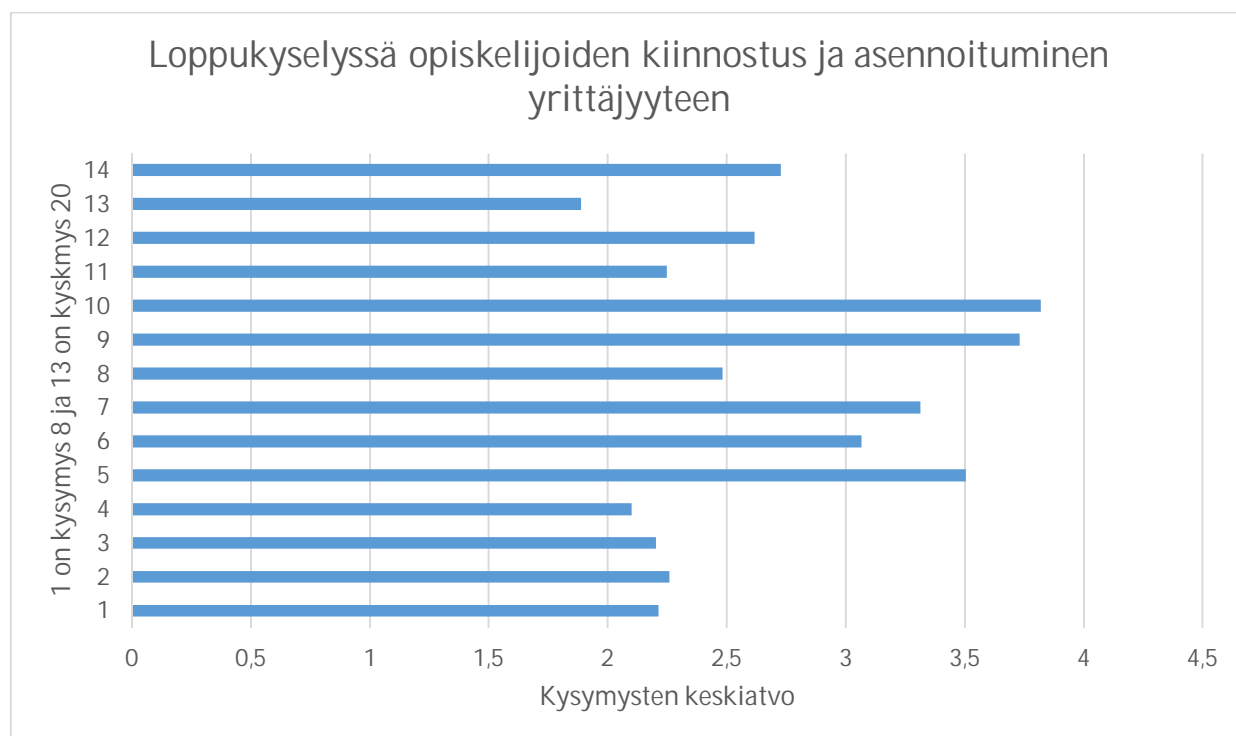
Taulukko 9. Yhteenveto kiinnostuksesta ja asennoitumisesta yrittäjyyttä kohtaan

Kysymys	Alkukysely N=35					Loppukysely N=89				
	ka	1	2	3	4	ka	1	2	3	4
8. Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan	2,8	4	10	11	10	2,2	23	34	22	10
9. Olen kiinnostunut sote - alan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä	2,8	3	10	13	9	2,3	21	32	28	8
10. Uskon, että voisin tulevaisuudessa toimia yrittäjänä	2,9	4	10	7	14	2,2	24	33	22	10
11. Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona toimialallani työskentelyyn	3,0	3	11	5	16	2,1	27	29	30	3
12. Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna	3,5		5	8	22	3,5	2	3	32	52
13. Yrittäjyyteen liittyvät taloudelliset riskit ovat mielestäni liian suuret	2,9	3	7	17	8	3,1	3	17	40	29
14. Yrittäjyys vaatii uhrauksia, jotka kohdistuvat henkilökohtaiseen elämään	3,3		7	11	17	3,3	3	10	32	44
15. Uskon vaurastumisen mahdollisuuteen yrittäjyyden kautta	2,7	1	13	16	5	2,4	14	29	35	11
16. Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua	3,8			8	27	3,7		1	22	66
17. Yrittäjyys vaatii positiivista asennetta	3,8		1	6	28	3,8		1	14	74
18. Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvistä opinnoista osana tutkintoani	2,6	6	10	11	8	2,4	28	27	18	16
19. Yrittäjyyden kehittäminen Metropolian eri koulutus-alojen yhteistyönä on tärkeää	2,9	3	9	12	11	2,6	13	27	30	19
20. Halu osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille	2,2	16	4	7	8	1,9	46	16	18	9

Alku ja loppukyselyjen 8-20 - kysymysten keskiarvojen hajautuminen on esitetty seuraavissa kuvioissa (kuvio 1 ja 2):

Kuvio 1. Alkukyselyjen keskiarvot kiinnostusta ja asennoitumista yrittäjyyteen mittaavien kysymysten 8-20 kohdalla

Kuvio 2. Loppukyselyjen keskiarvot kiinnostusta ja asennoitumista yrittäjyyteen mittaavien kysymysten 8-20 kohdalla

Keskiarvoittain opiskelijoiden kiinnostuksen yrittäjyyttä kohtaan -tulosten tarkastelu

Opiskelijoiden kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan oli **keskiarvojen keskiarvon** perusteella alkukyselyssä **kohtalainen, 3**. Heikoimman keskiarvon 2,2 sai opiskelijan halu osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille ja seuraavaksi heikoimman keskiarvon 2,6 sai kiinnostus yritystoimintaan liittyvistä opinnoista osana tutkintoa.

Korkeimman keskiarvon 3,8 saivat väittämät ”Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua” ja ”Yrittäjyys vaatii positiivista ajattelua”. Seuraaviksi sijoittuivat keskiarvolla 3,5 väittämä ”Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna”.

Opiskelijoiden kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan oli **keskiarvojen keskiarvon** perusteella loppukyselyssä **kohtalainen, 2,7**. Heikoimman keskiarvon 1,9 sai opiskelijan halu osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille ja seuraavaksi heikoimman keskiarvon 2,1 sai yrittäjyyden näkeminen hyvänä vaihtoehtona toimialani työskentelyyn. Korkeimman keskiarvon 3,8 saivat väittämät ”Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua”. Seuraaviksi sijoittui keskiarvolla 3,7 ”Yrittäjyys vaatii positiivista ajattelua”. Seuraaviksi sijoittui keskiarvolla 3,5 väittämä ”Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna”.

Kiinnostavina aihealueina tuotiin esille alkukyselyssä seuraavaa: hoitoalan yrittäjyys, sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys, rahoitukset, EU-rahoitus, liike-elämän pelisäännöt Suomessa, hoitotyö, ”ei yrittäjyys”, ja vanhustyö.

Loppukyselyssä tuotiin esille seuraavia kiinnostavia aihealueita: hyvinvointi, psykoterapia, vanhuspalvelut, hoitoala, perusasiat: mitä yrityksen perustaminen vaatii, kättilötyön yrittäjyys, hyvinvointi- / asumispalvelut ikääntyneille, yrityksen talous, terveys ja hyvinvointi, sosiaali- ja terveysalan kilpailutus.

3.3 Kokemukset yrittäjyyskoulutuksesta

Opiskelijoiden kokemuksia yrittäjäkoulutuksista mitattiin monivalintaväittämillä 21–24 ja niihin vastattiin asteikolla: 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon.

21. Olen osallistunut ammattikorkeakoulun tarjoamalle yrittäjyyskurssille – kysymykseen alkukyselyssä 35 opiskelijasta kaksi vastasi 12 paljon, viisi kohtalaisesti, yksi vähän ja 17 ei lainkaan. Keskiarvo oli **2,3**. Alkukyselyjen vastaajista 24/35 oli Hyvinvointi- ja toimintakyky -osaamisalueelta ja näistä 20 valmistuvaa fysioterapian opiskelijaa. Opiskelijoita osallistui kyselyyn 11 Terveys ja hoitaminen -osaamisalueelta.

Opiskelijat olivat vastanneet käymiään kursseja selvittävään kysymykseen seuraavaa: Useita eri kursseja oli käynyt yksi vastaaja ja toinen oli osallistunut pakolliselle yrittäjyyskurssille. Fysioterapian koulutusohjelmaan kuuluvat kurssit: yrittäjyys ja yritystoiminta, johtajuus ja laadunhallinta sekä yrittäjyys ja markkinointi -kurssit olivat

käyneet valmistumassa olevista 20 fysioterapian opiskelijasta 12. Yksi opiskelija oli osallistunut myös Hyvinvointiyrittäjyys- ja HyrräKymppi -kursseihin.

Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,5**, ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 8 paljon, 7 kohtalaisesti, 3 vähän ja 70 ei lainkaan kiinnostusta. Loppukyselyyn vastasi 89 opiskelijaa, joista 63 oli Terveys- ja hoitaminen -osaamisalueelta ja 26 Hyvinvointi- ja toimintakyky -osaamisalueelta.

Opiskelijat olivat vastanneet käymiään kursseja selvittävään kysymykseen seuraavaa: Sosiaalialan yrittäjyys -kurssin oli käynyt 3 vastaaja, pakollisen Yrittäminen ja yritystoiminta -kurssin oli käynyt 2, Johtajuus, yhteiskunta ja yrittäjyys -kurssin ilmoitti käyneensä 2 opiskelijaa, HyrräKymppiä oli käynyt 2 opiskelijaa, aiemmissa opinnoissa suoritettun yrittäjyyskurssin ilmoitti 2 opiskelijaa sekä Johtaminen ja yrittäjyys, Hyvinvointiyrittäjyys, Yrittäjyys -opinnot ilmoitti käyneensä yksi opiskelija.

22. Koulutukseeni on sisältynyt yrittäjyyteen liittyviä opintoja -kysymykseen alkukyselyssä 35 opiskelijasta vastasi yhdeksän opiskelijaa paljon, 13 kohtalaisesti, kolme vähän ja 10 ei lainkaan. Keskiarvo oli 2,6. Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,8**, ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 7 paljon, 14 kohtalaisesti, 27 vähän ja 40 ei lainkaan kiinnostusta.

23. Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle -kysymykseen alkukyselyssä 35 opiskelijasta vastasi seitsemän paljon, 19 kohtalaisesti, viisi vähän ja neljä ei lainkaan. Keskiarvo oli n. **2,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,1**, ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 4 paljon, 23 kohtalaisesti, 35 vähän ja 26 ei lainkaan kiinnostusta.

24. Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa -kysymykseen alkukyselyssä 35 opiskelijasta vastasi seitsemän paljon, 19 kohtalaisesti, viisi vähän ja neljä ei lainkaan. Keskiarvo oli **2,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,1**, ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: neljä vastasi paljon, 23 kohtalaisesti, 35 vähän ja 26 ei lainkaan kiinnostusta.

Yhteenveto kokemuksista yrittäjyyskoulutuksesta

Kokemuksia yrittäjyyskoulutuksista mittaavien väittämien keskiarvojen keskiarvo oli alkukyselyjen perusteella **2,6**. Heikoin keskiarvo tuli ammattikorkeakoulun yrittäjyyskursseille osallistumisesta (ka 2,3). Parhaan keskiarvon sai väittämä ”Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle” (ka. 2,8).

Loppukyselyissä kokemuksia yrittäjyyskoulutuksista mittaavien väittämien keskiarvojen keskiarvo oli **1,8**. Heikoin keskiarvo tulivat ammattikorkeakoulun yrittäjyyskursseille osallistumisesta (ka 1,5). Parhaan keskiarvon sai väittämä ”Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle” (ka. 2,1).

Yhteenveto alku- ja loppukyselyistä väittämittäin tarkasteltuna taulukossa 10.

Opiskelijoiden kokemuksia mitattiin monivalintaväittämillä 21 - 24 ja niihin vastattiin asteikolla: 1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

Taulukko 10. Opiskelijoiden kokemukset yrittäjyyskoulutuksesta alku ja loppukyselyjen pohjalta tiivistettynä

	Alkukysely N=35					Loppukysely N=89				
	ka	1	2	3	4	ka	1	2	3	4
Olen osallistunut ammattikorkeakoulun tarjoamalle yrittäjyyskurssille	2,3	17	1	5	12	1,5	70	3	7	8
Koulutukseeni on sisällynyt yrittäjyyteen liittyviä opintoja	2,6	10	3	13	9	1,8	40	27	14	7
Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle	2,8	4	5	19	7	2,1	26	35	23	4

3.4 Valmiudet yrittäjyyteen

Yrittäjyysvalmiuksia arvioitiin seuraavilla vaihtoehdoilla 25–37. Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät, 5 = erinomaiset. Väittämät olivat samat myös opettajien kyselyssä, koska haluttiin verrata opettajien ja opiskelijoiden näkemyksiä.

25. **Perustiedot yrityksen perustamisesta** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaisiksi kaksi opiskelijaa, hyviksi 15, kohtalaisiksi 10, vähäisiksi neljä ja heikoiksi neljä. Keskiarvo oli **3,2**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,0** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 7 hyvät, 19 kohtalaiset, 35 vähäiset ja 35 heikot.

26. **Johtamisen ja hallinnon** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaisiksi kaksi opiskelijaa, hyviksi 13, kohtalaisiksi 12, vähäisiksi kuusi ja heikoiksi kaksi. Keskiarvo oli **3,2**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,3** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 1 erinomaiset, 8 hyvät, 27 kohtalaiset, 33 vähäiset ja 22 heikot.

27. **Taloushallinnon** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaisiksi yksi opiskelija, hyviksi neljä, kohtalaiseksi kahdeksan ja vähäiseksi 13 ja heikoksi 9. Keskiarvo oli **2,2**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,6** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 2 hyvät, 6 kohtalaiset, 36 vähäiset ja 44 heikot.

28. **Yritysjuridiikan** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta hyväksi kaksi opiskelijaa, kohtalaiseksi 9, vähäiseksi 12 ja heikoksi 13. Keskiarvo oli **2,0**.

Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,3** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 5 kohtalaiset, 21 vähäiset ja 64 heikot.

29. **Kokemuksensa liiketoiminnasta** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta hyväksi kahdeksan opiskelijaa, kohtalaisiksi yhdeksän, vähäisiksi 10 ja heikoiksi kahdeksan. Keskiarvo oli **2,5**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,6** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 2 hyvät, 9 kohtalaiset, 28 vähäiset ja 53 heikot.

30. **Yritysviestinnän** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta hyväksi kuusi opiskelijaa, kohtalaiseksi 11, vähäisiksi 12 ja heikoiksi kuusi. Keskiarvo oli **2,5**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,8** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 6 hyvät, 16 kohtalaiset, 24 vähäiset ja 46 heikot.

31. **Asiakaspalveluvalmiutensa** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaiseksi 11 opiskelijaa, hyväksi 10, kohtalaiseksi 10, vähäiseksi kolme ja heikoksi yksi. Keskiarvo oli n. **3,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,7** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 21 erinomaiset, 40 hyvät, 14 kohtalaiset, 11 vähäiset ja 6 heikot.

32. **Markkinoinnin** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaisiksi kaksi, hyväksi 6, kohtalaisiksi 17, neljä vähäisiksi ja kuusi heikoiksi. Keskiarvo oli **2,8**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **1,9** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 7 hyvät, 16 kohtalaiset, 29 vähäiset ja 41 heikot.

33. **Projektityöskentelyn valmiudet** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta kahdeksan opiskelijaa erinomaisiksi, 14 hyväksi, kahdeksan kohtalaisiksi, neljä vähäisiksi ja yksi heikoiksi. Keskiarvo oli n. **3,7**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,2** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 9 erinomaiset, 31 hyvät, 31 kohtalaiset, 19 vähäiset ja 11 heikot.

34. **Verkoston luomiseen ja kontakteihin** liittyvät valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaisiksi neljä opiskelijaa, hyväksi 10, kohtalaisiksi seitsemän, vähäisiksi 12 ja heikoiksi kaksi. Keskiarvo oli **3,1**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **2,8** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 9 erinomaiset, 35 hyvät, 26 kohtalaiset, 31 vähäiset ja 16 heikot.

35. **Usko omaan ammattitaitoon** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta neljä opiskelijaa erinomaiseksi, 14 hyväksi, 13 kohtalaiseksi, kolmella vähäisiksi ja yksi heikoiksi. Keskiarvo oli **3,5**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,6** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 18 erinomaiset, 42 hyvät, 20 kohtalaiset, 9 vähäiset ja 5 heikot.

36. **Itsenäisen ajattelun** valmiutensa arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta hyväksi 12 opiskelijaa, kohtalaiseksi yhdeksän, 1 vähäiseksi ja 1 heikoksi. Keskiarvo oli **3,9**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,6** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 23 erinomaiset, 34 hyvät, 24 kohtalaiset, 6 vähäiset ja 7 heikot.

37. **Luovuus- ja innovaatiovalmiutensa** arvioi alkukyselyssä 35 opiskelijasta erinomaiseksi 10 opiskelijaa, hyväksi 13 ja kohtalaiseksi 12. Keskiarvo oli **3,4**. Loppukyselyssä keskiarvo oli **3,3** ja 89 opiskelijan vastaukset hajaantuivat seuraavasti: 8 erinomaiset, 32 hyvät, 45 kohtalaiset, 11 vähäiset ja 7 heikot.

Yrittäjyysvalmiuksia arvioitiin 13 vaihtoehtokysymyksellä. Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät, 5 = erinomaiset. Seuraavassa taulukossa keskeiset tulokset alkua- ja loppukyselyistä on tiivistettynä.

Taulukko 11. Hyvinvointialojen koulutusohjelmien antamat yrittäjyysvalmiudet opiskelijoiden arvioimana

	Alkukysely N=35						Loppukysely N=89					
	ka	1	2	3	4	5	ka	1	2	3	4	5
Perustiedot yrityksen perustamisesta	3,2	4	4	10	15	2	2,0	35	35	19	7	
Johtaminen ja hallinto	3,2	2	6	12	13	2	2,3	22	33	27	8	1
Taloushallinto	2,2	9	13	8	4	1	1,6	44	36	6	2	
Yritysjuridiikka	2,0	13	12	9	2		1,3	64	21	5		
Kokemus liiketoiminnasta	2,5	8	10	9	8		1,6	53	28	9	2	
Yritysviestintä	2,5	6	12	11	6		1,8	46	24	16	6	
Asiakaspalvelu	3,8	1	3	10	10	11	3,7	6	11	14	40	21
Markkinointi	2,8	6	4	17	6	2	1,9	41	29	16	7	
Projektityöskentelyvalmiudet	3,7	1	4	8	14	8	3,2	11	9	31	31	9
Verkoston luominen, kontaktit	3,1	2	12	7	10	4	2,8	16	31	26	35	9
Usko omaan ammattitaitoon	3,5	1	3	13	14	4	3,6	5	9	20	42	18
Itsenäinen ajattelu	3,9	1	1	9	12		3,6	7	6	24	34	23
Luovuus ja innovaatiot	3,4			12	13	10	3,3	7	11	45	32	8

Opiskelijat esittivät seuraavia kommentteja:

- *Yrittäjyyden ei tulisi olla osa hoitotyön opintoja. Sen sisällyttäminen opintoihin vie osaamista pois muista, tärkeämmistä aiheista, sillä opintoaikaa on vain rajoitetusti. Myös yleinen kiinnostus hoitoalalla yrittäjyyteen on todella pieni, me emme ole sen vuoksi alalla. Toivon, ettei yrittäjyyskursseja ym. yritetä pakottaa opetussuunnitelmiin, tai vapaavalintaisten kurssien joukkoon.*
- *Kohta 24. sekä nämä loput 'koulutusohjelman antamat valmiudet..' -> Todella hankala sanoa, koska koulu alkaa vasta ensi ma. Opetussuunnitelmaa paperilta katsellut muutaman kerran. Ja kokemuksesta arvailen ettei nuo kauniisti tiivistetyt lauseet aukene ihan 'vilkaisemalla' lähellekään totuutta vastaavasti. Syntyneet mielikuvat saattaa muuttua täysin, kun opintokokonaisuudet sitten joskus alkaa aueta... ;)*
- *Huipputaito ja erinomaiset vuorovaikutustaidot. Yrittäjät palkkaavat itselle kirjanpitäjän, joten kaikkea ei tarvitse hallita.*

Yhteenveto yrittäjyysvalmiuksista

Yrittäjyysvalmiuksien arviointien keskiarvojen keskiarvo oli alkukyselyssä **3**, eli kohtalainen. Heikoimmiksi koettiin yritys juridiikan (2,0) sekä taloushallinnon (2,2) taidot. Parhaimmat keskiarvot saivat itsenäinen ajattelu (3,9), asiakaspalvelu (3,8) sekä projektityöskentelyvalmiudet (3,7). Loppukyselyssä keskiarvojen keskiarvo oli **2,5**. Heikoimmiksi koettiin edelleen yritys juridiikan (1,3) sekä taloushallinnon (1,6) taidot ja lisäksi kokemus liiketoiminnasta (1,6). Parhaimman keskiarvon sai asiakaspalvelu (3,7) ja seuraavaksi usko omaan ammattitaitoon (3,6) ja itsenäinen ajattelu (3,6).

Pohdinta

HYRRÄT - Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen -hanke oli ensimmäinen yrittäjyyden edistämisen esr-hanke Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Hankerahoitus päätös tuli kesken lukukauden, jolloin hanketyöntekijöitä oli vaikea irrottaa opetustyöstä. Hankkeen käynnistymisvaiheessa kaikki hanketyöntekijät olivat kiinnitettynä omien vastuualueiden toimintojen suunnitteluun, joten alkukyselyihin jouduttiin palkkaamaan eri tekijä. Hankkeen aloitusvaiheessa ei ollut tietoa Entre Intentio -kyselystä, joten sitä ei osattu hyödyntää opiskelijoiden yrittäjyysaikomusten mittaamisessa. Kyselylomakkeet koottiin useiden ammattikorkeakouluissa tehtyjen kyselyjen perusteella (Paajanen 2001; Annala 2007; Tanttu ym. 2008; Myntt 2009; Toiviainen 2010; Siltanen 2011; Tuomisalo 2011; Pulli & Sorvisto 2013)

Kyselyyn osallistuneiden opiskelijoiden ja opettajien määrät jäivät hyvin vähäisiksi useista ilmoitteluista huolimatta. Opiskelijoilla alkukyselyn 0,2 % vastaajamäärää ja loppukyselyn 2 % vastaajamäärää ei voi pitää luotettavana kertomaan koko Metropolia Ammattikorkeakoulun hyvinvointialoilla opiskelevien asennoitumisesta yrittäjyyttä kohtaan. Opettajien vastaajamäärät olivat alkukyselyssä 8,5 % ja loppukyselyssä 6 %. Metropolia Ammattikorkeakoulussa oli hankkeen aikana suuri hallinnon uudistus ja määrääkaikaisia opettajia irtisanottiin. Näillä tekijöillä on voinut olla vaikutusta vastausintoon opettajilla.

Kokemusta yrityksen työntekijän roolista yrittäjyydestä oli sekä opettajilla että opiskelijoilla. Joillain vastaajista kokemus oli hyvinkin pitkäaikaista. Myös perheessä ja lähisuvussa oli yrittäjiä, ja loppukyselyssä jopa 40 opiskelijaa ilmoitti, että perheessä tai lähisuvussa on hyvinvointialojen yrittäjiä. Tämä oli noin 45 % kaikista opiskelijavastaajista. Vastaus on yllättävä. Voiko noin suuri hyvinvointialojen yritysten määrä olla opiskelijoitten vaikutuspiirissä? Tätä kokemusta olisi tärkeä saada käyttöön yrittäjyyskasvatukseen ammattikorkeakouluissa.

Onko sinulla aikomus jatkaa perheesi / lähisukulaistesi yritystä? -kysymykseen loppukyselyssä vastasi kaikkiaan 26/89. Tämä on noin 30 % vastaajista. Vastaajien lukumäärä yllätti, koska omistajanvaihdosprosessin aikana emme saaneet Metropolia

Ammattikorkeakoulun opiskelijoita liikkeelle omistajanvaihdostapahtumiin kuin neljä. Näistä kaksi toimintaterapian opiskelijaa oli järjestelemässä tilaisuutta Hyvinvointiyrittäjyysmessujen omistajanvaihdoksen Kohtaamistorilla ja kaksi opiskelijaa osallistui ensimmäiseen työpajaan 23.5. ja toinen heistä teki myös omistajanvaihdokseen siirtyvän yritysten alkutilanteen kartoituksen. Nämä 26 opiskelijaa olivat ilmoittaneet myös, että omistajanvaihdos on ajankohtainen 1 - 5 vuoden sisällä. Omistajanvaihdosprosessit ovat yleensä pitkäkestoisia, joten nämä opiskelijat olisi hyvä saada ohjauksen piiriin. Valitettavasti opiskelijat eivät jättäneet yhteystietoja.

Jatkossa olisi erittäin tärkeää kartoittaa opiskelijoita nämä tiedot jo heti koulutuksen alussa ja ohjauksellisin keinoin suunnata yrittäjyysopetuksen tarjontaa heidän tarpeisiinsa. Tässä Entre Intentio -kysely olisi tärkeä väline. Kesällä 2014 julkaistu Astee-kysely olisi myös hyvä ottaa käyttöön.

Kiinnostusta ja asennoitumista mitattaaviin kysymyksiin sekä opettajat että opiskelijat vastasivat molemmissa kyselyissä samansuuntaisesti: opiskelijoiden alkukyselyn keskiarvojen keskiarvo oli 3 ja loppukyselyssä 2,7, kun opettajilla ne olivat 2,88 ja 2,98. Myönteisimmin opettajat vastasivat väittämään ”Yrittäjyyden kehittäminen eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää”. Heikoimmat keskiarvopisteet (2,5) tulivat opettajilla väittämään ”Tarvitsen yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tai valmennusta”. Opiskelijat kokivat, että yrittäjyys vaatii realistista ajattelua ja positiivista asennetta sekä uskoivat, että yrittäjyys vaatii huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna. Vähiten koettiin halua osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskursseille.

Loppukyselyn haluan osallistua ammattikorkeakoulun järjestämille yrittäjyyskursseille -kysymykseen vastanneilla opiskelijoilla keskiarvo (1,9) oli alkukyselyä alhaisempi (2,2). Koulutukseen liittyvät alhaisimmat keskiarvopisteet johtunevat siitä, että enemmistö loppukyselyyn vastanneista opiskelijoista oli Terveys- ja hoitaminen osaamisalueelta (63/ 89), kun taas fysioterapian opiskelijoita oli alkukyselyssä 20/35. HYRRÄT-hankkeen järjestämiin opiskelijoiden tapahtumiin tästä kyselyaineistosta ei ollut osallistunut kuin 3 opiskelijaa.

Yrittäjyysvalmiuksia mittaavissa arvioinneissa opettajien näkemykset koulutusohjelmien antamista yrittäjyysvalmiuksista olivat yhteneväisiä opiskelijoiden vastausten kanssa. Heikoimmat valmiudet koettiin saatavan yritys juridiikasta, taloushallinnosta ja yritysviestinnästä. Näitä oppiaineita ei ole lainkaan hyvinvointialojen opetussuunnitelmissa. Hyvinvointiala ovat erittäin säädelty yrittäjyyden ala ja siinä em. valmiuksia tarvittaisiin. Yritys juridiikan, taloushallinnon ja yritysviestinnän valmiuksien lisäämisessä yhteistyö liiketoiminnan kanssa on tärkeää jatkossa.

Nykykäsityksen mukaan yrittäjyyskasvatus tulisi toteuttaa käytännöllisin, mahdollisimman autenttisin menetelmin yritys yhteistyössä ja yrittäjyyttä tukevien kumppaneiden kanssa verkostona. Metropolia Ammattikorkeakoulun hyvinvointialoilla käytännöllinen harjoittelu toisi tähän oivan mahdollisuuden. Yksityisten harjoittelupaikkojen määrä koko harjoittelupaikkojen kirjossa on vielä suhteettoman

pieni. Myös liiketoiminnan kokemuksen kartuttamisessa opiskelun aikainen opiskelijoiden yrittäjyys voisi olla yksi tapa hankkia kokemusta. Tässä osuuskunnat olisivat hyvä ponnahduslauta.

Luentopainotteisesta, tiukasti alakohtaista opetussuunnitelmaa seuraavasta opetustoteutuksesta yrittäjyysopetuksessa tulisi päästä pois. Opettajat näyttävät tämän kyselyn perusteella olevan valmiita monialaisiin ja hyvinkin luoviin yrittäjyysopetuksen muotoihin. Opiskelijoille tulisi tarjota heidän lähtötasonsa mukaista opetusta, ja opiskelijoiden tasoryhmytyksen mittarina voisi olla Entre Intentio -kysely. Sen perusteella jo aloitusvaiheessa opiskelijat voitaisiin ryhmitellä vahvan intention omaaviin, heikon intention omaaviin ja yrittäjyyden suhteen negatiivisesti suhtautuviin. Opetukselliset toimet voitaisiin rakentaa tämän mukaan esimerkiksi seuraavasti: Tarjotaan vahvan intention omaaville käytännöllisiä mahdollisuuksia rakentaa omia yrityksiään sekä jatkaa ja kehittää olemassa olevia yrityksiä. Pönkitetään heikomman intention omaavia vaihtelevin, innostavin menetelmällisin ratkaisuin sekä vahvan intention omaavien opiskelijoiden tutoroinnilla. Kielteisen yrittäjyysasenteen omaavien opinnoissa keskitytään omaehtoisen ja sisäisen yrittäjyyden kehittämiseen työelämävalmiutena. Samansuuntaisia ajatuksia ovat esittäneet Seinäjoen ammattikorkeakoulun tutkijaryhmä (Joensuu 2014).

Yrittäjyys-, innovaatio-, johtajuus ja opinnäyteprojektiopintojen integraatiota kannattaa lähteä rakentamaan saumattomaksi jatkumoksi, jolloin yrittäjyyteen kypsymiselle annetaan aikaa. Innovaatioprojektiopinnot toteutuvat 10 op:n kurssina hienosti Metropolia Ammattikorkeakoulussa. Uusista innovaatioista olisi todella tärkeä päästä kehittämään tuetusti Start Up - ja Spinn Off -yrittäjyyttä. Myös yritysten omistajanvaihdostilanteista voitaisiin uusien innovatiivisten tuotteiden kanssa kehittää kasvu- ja kansainvälistyviä yrityksiä.

Metropolia Ammattikorkeakoulussa yrittäjyyskasvatuksen kehittäminen ei ole ollut kehittämisen painopistealueena. Nykyinen visio ja strategia eivät tue ja ohjaa toimintaa. HYRRÄT-hankkeen yhteydessä saimme olla mukana kehittämässä Helsingin yrittäjyyskasvatusstrategiaa HYPPYRI-hankkeessa. Strategia tukee pääkaupungin yrittäjyyskasvatustoimia. Helsinki on yksi merkittävimmistä rahoittajistamme, joten toivottavasti yrittäjyyskasvatuksen strategiaohjausajattelu siirtyy myös Metropolia Ammattikorkeakouluun. Strategisesti ohjattu toiminta resursoidaan ja organisoidaan jatkuvuutta silmällä pitäen. Metropolia Ammattikorkeakoulussa yrittäjyyskasvatuksen alueelle tarvitaan johtamista ja innokkaita toimijoita eri koulutusaloille. Koulutusalojen yhteistoimintaa pitää myös koordinoita, jotta opetuksen resursseja, TKI-toimintaa ja yrittäjyyden verkostosuhteita voidaan strategisesti kehittää.

Koko pääkaupunkiseudun korkean asteen ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteistyö sekä yrittäjyyskasvatusjatkumon kehittäminen toisen asteen oppilaitosten kanssa olisi todella merkittävää lisäarvoa tuottava myös hyvinvointialojen yrittäjyyden kehittämiseksi. Tämäntyyppisten hankkeiden kehittäminen tiivistäisi yhteistyötä koulutussektorilla ja kehittäisi toimintamalleja.

EU-tasolta on julkaistu hyvä laatumittari, A Guiding framework for Entrepreneurial Universities (European Commission & OECD 2012), oppilaitoksen yrittäjyyden edistämistyön arviointiin. Mittarin käyttöönotto ja levittäminen yliopisto- ja ammattikorkeakoulukentässä olisi tärkeää. Näin saataisiin vertailutietoa korkeakoulujen yrittäjyyteen satsaamisesta. HYRRÄT-hankkeessa tehtiin alustava käännoistyö mittarista (Kolehmainen 2014) ja levitettiin se Metropolia Ammattikorkeakoulun johdolle ja pääkaupunkiseudun korkeakouluyhteistyökumppaneille hienosäätöä varten.

Jatkossa on Metropolia Ammattikorkeakoulussa hyvä ottaa käyttöön opiskelijoiden yritysintention mittaava Entre Intentio -kysely, sekä kokeilla käytännössä myös kesällä 2014 julkaistua ASTEE-yrittäjyyskasvatuksen vaikuttavuus -mittaristoa. (Vestergaard ym. 2014). Opettajien yrittäjyyskasvatuksen mittarina kannatta hyödyntää LUT-mittaristoa (Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2012). Sitä jokainen hyvinvointialan opettaja voisi hyödyntää esimerkiksi valmistautuessaan kehityskeskusteluihin: miten olen kehittynyt yrittäjyyskasvatuksen saralla? Ja mitä halua kehittää jatkossa?

Luotettavat ja vertailukelpoiset mittarit yrittäjyyskasvatuksen arvioimiseksi antaisivat jatkoa ajatellen tietoa siitä, missä tilassa yrittäjyyskasvatuksemme on eri koulutusohjelmissa, osaamisalueilla ja koko Metropoliasa. Voisimme vertailla omaa toimintaamme myös muihin ammattikorkeakouluihin Suomessa ja laajemminkin. Arvioinnin pohjalta saisimme suunnattua yrittäjyyskasvatustoimet täsmällisesti ja arvioitua niiden tuloksellisuutta. Tekemiimme alku- ja loppukyselyihin vastanneitten määrä oli todella surkea. Jatkossa luotettavien mittaustulosten saamiseksi mittaukset pitää kiinnittää normaaliin toimintaan siten, että kaikkien on vastattava. Uusien opiskelijoiden kohdalla hyvä paikka on koulutuksen alkufot, valmistuvilla taas kypsyysnäytteen jälkeinen opala-kysely. Opettajien kohdalla luonnollinen paikka olisi vuosittaisten kehityskeskustelujen yhteydessä. Tämä Hyrrät-hankkeessa toteuttamamme pieni kysely osoittaa, että meillä on vielä runsaasti polkua kuljettavana yrittäjyyden edistämisen saralla.

LÄHTEET

- Ahmaniemi, R., Ristimäki, K., Tuomi, L., Tuuliainen, M. Niinistö-Sivuranta, S., Vieltojärvi, M. & Rissanen, R. 2015. Arenen yrittäjyysuositukset. 12.3.2015. Arene, Suomen Yrittäjät. Saatavilla: <http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/Arenen%20YS%2012032015.pdf>
- Annala, R. 2007. Yrittäjyys sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa – katsaus Satakunnan ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysosaamiseen opettajille suunnatun kyselyn kautta. Opinnäytetyö. Kuntoutusohjauksen ja -suunnittelun koulutusohjelma. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Pori.
- Euroopan komissio 2003. Vihreä kirja. Yrittäjyys Euroopassa. Yritystoiminta julkaisut. http://www.yrittajakoulu.fi/tietotori/Liikanen_EU_%20green.paper.fi.pdf
- Euroopan komissio 2010. Komission tiedonanto. Eurooppa 2020. Älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun strategia. Bryssel 3.3.2010. KOM(2010) 2020 lopullinen. Saatavilla www-muodossa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:FI:PDF>
- Euroopan yhteisöjen komissio 2008. Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. ”Pienet ensin” – Eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite” (”Small Business Act”) Bryssel 25.6.2008. KOM (2008) 394 lopullinen. Saatavilla www-muodossa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52008DC0394&from=EN>
- European Commission 2012. Flash Eurobarometer 354. Entrepreneurship in the EU and beyond. Conducted by TNS Option & Social at the request of the European Commission, Directorate-General Enterprise and Industry. Survey co-ordinated by the European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM “Research and Speechwriting” Unit). Saatavilla www-muodossa: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_354_en.pdf
- European Commission & OECD 2012. A Guiding Framework for Entrepreneurial Universities. Saatavissa www-muodossa: <http://www.oecd.org/site/cfecpr/EC-OECD%20Entrepreneurial%20Universities%20Framework.pdf>
- Heinonen, J. & Vento-Vierikko, I. (2002). Sisäinen yrittäjyys: uskalla, muutu, menesty. Helsinki: Talentum.
- Hytti, U. & O’Gorman, C. (2004). What is “enterprise education? An analysis of the objectives and methods of enterprise education programmes in four European countries”, Education + Training, Vol. 46 No.1, 11 – 23.
- Joensuu, S., Varamäki, E., Viljamaa, A., Heikkilä, T. & Katajavirta, M. 2014. Yrittäjyysaikomukset, yrittäjyysaikomusten muutos ja niihin vaikuttavat tekijät koulutuksen aikana. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 16. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavilla www-muodossa: <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/74669/A16.pdf?sequence=1>
- Jussila, E, Hytönen, J. & Salminen, H. (2005). Yrittäjyyskasvatus. Yrittäjyyskasvatus ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmien opetussuunnitelmissa –benchmarking-hanke. Korkeakoulujen arviointineuvoston verkkojulkaisuja 3:2005.

- Järvi, T. (2013). Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella. Akateeminen väitöskirja. Acta Universitatis Lapponiensis 109, Kasvatustieteiden tiedekunta, Lapin yliopisto, Rovaniemi.
- Kainlauri, Anne. 2007. Ideasta hyvinvointialan yrittäjäksi. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kivelä, P.2002. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen. Ammattikorkeakouluissa opiskelevien arvot, asenteet ja intentiot yrittäjyyttä kohtaan sekä perhetaustan vaikutus niihin. Tampere. Multiprint Oy.
- Koiranen, M. 1993. Ole Yrittäjä. Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys. Tampere. Tammer-Paino Oy.
- Kolehmainen, S-L 2014. EU, OECD 2012: A Guiding Framework for Entrepreneurial Universities alustava käänös ja sovellus Metropolia ammattikorkeakoulun tarpeisiin. Saatavilla www-muodossa: <http://hyrrat.metropolia.fi/wp-content/uploads/2014/12/SK-yritt-keh-EU-OECD-Guiding-Frameworkin-pohjalta.pdf>
- Kyrö, P. & Ripatti, A. (2006). Yrittäjyyden opetuksen uudet tuulet. Teoksessa Yrittäjyyskasvatuksen uusia tuulia Kyrö, P. & Ripatti, A. (Toim.), Yrittäjyyskasvatuksen julkaisusarja 4/206, Tampereen yliopiston kauppakorkeakoulu, Hämeenlinna, 10–31.
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto 2012. Yrittäjyyskasvatuksen mittaristo™. Löytyy www-osoitteesta: <https://developmentcentre.lut.fi/uuut/mittaristo/>
- Metropolia 2012. Metropolia Ammattikorkeakoulun henkilöstöraportin 2012.
- Metropolia 2014. opiskelijamäärien tilasto 2014. Löytyy www-muodossa: <https://tuubi.metropolia.fi/portal/delegate/getfile/Opiskelijam%C3%A4%C3%A4r%C3%A4%20Osyyskuu%202014%20toimipisteitt%C3%A4in.pdf?nodeRef=workspace://SpacesStore/d96444b9-547e-4d95-b202-a1d491064856>
- Mynnt, A. 2009. Henkilön yrittäjäominaisuudet yrittäjyyden tukena – Turun ammattikorkeakoulun restonomiopiskelijoiden asenteet yrittäjyyteen. Opinnäytetyö. Palvelujen tuottamisen ja johtamisen koulutusohjelma. Turun ammattikorkeakoulu. Turku.
- Paajanen, P. (2001). Yrittäjyyskasvattaja. Ammattikorkeakoulun hallinnon ja kaupan alan opettajien näkemykset itsestään ja työstään yrittäjyyskasvattajana. Akateeminen väitöskirja. Jyväskylä Studies in Business and Economics 16. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä.
- Paasio, K., Nurmi, P. & Heinonen, J. (2005). Yrittäjyys yliopistojen tehtävänä? Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:10. Helsinki: Yliopistopaino.
- Peltonen Katariina (Kati) (2014). Opettajien yrittäjyyskasvatusvalmiuksien kehittyminen ja siihen vaikuttavat tekijät. Doctoral Dissertations 175/2014. Aalto University publication series. Aalto-yliopisto. Kauppakorkeakoulu. Johtamisen laitos. Helsinki.
- Pulli, M. & Sorvisto, M. 2013. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden yrittäjyysaikomukset ja -asenteet 2009-2011 Entre Intentio –tutkimustulosten analysointia. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Centria ammattikorkeakoulu. Kokkola.
- Rae, D. (2010). Universities and enterprise education: responding to the challenges of the new era. Journal of Small Business and Enterprise Development. Vol. 17 No. 4, 2010, 591-606.
- Roto, J., Grunfelder, J. & Rispling, L. (eds.) State of the Nordic Region 2013. Nordregion report 2014:1. Nordic Centre for Spatial Development. Stockholm. Sweden. Saatavilla www-

muodossa: <http://www.nordregio.se/en/Publications/Publications-2014/State-of-the-Nordic-Region-2013/>

Ruohotie, P. & Koironen, M. (2001). Yrittäjyyskasvatus: analyseja, synteesejä ja sovelluksia. Aikuiskasvatus, Vol.02/2001, Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura, Helsinki, 102–111.

Siltanen, H. 2011. Opiskelijoiden suhtautuminen yrittäjyyteen hoitotyön, liiketalouden sekä sosiaali- ja kauneudenhoitoalan koulutusohjelmissa. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Kauneudenhoitoalan koulutusohjelma. Laurea. Tikkurila, Vantaa.

Tanttu, A., Kuhanen, V. & Ritsilä, J. 2008. Askelia yrittäjyyden polulla. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 82. Jyväskylä. Saatavilla [www-muodossa: http://www.theseus.fi/xmlui/bitstream/handle/10024/7929/JAMK822008_Tanttu_2korjainos.pdf?sequence=1](http://www.muodossa: http://www.theseus.fi/xmlui/bitstream/handle/10024/7929/JAMK822008_Tanttu_2korjainos.pdf?sequence=1)

Tilastokeskus. 2014. Suomen virallinen tilasto. Yritykset 2013. Yritysrekisterin vuositilasto 2012. Korjattu 30.1.2014. http://www.stat.fi/til/syr/2012/syr_2012_2013-11-28_fi.pdf

Toiviainen, J. 2010. Yrittäjyyspedagogiikka ja opiskelijoiden yrittäjyysvalmiudet- tapaustutkimus TAMK:n Proakatemiasta. Kehittämishanke. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Tampere.

Tuomisalo, T. 2011. Restonomiopiskelijoiden käsityksiä HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun tarjoamista yrittäjyysopinnoista. Opinnäytetyö. Hotelli- ja ravintola-alan liikkeenjohdon koulutusohjelma. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Vestergaard, L., Fayolle, A., Redford, D., Sailer, KK., Cooney, T., Singer, S. & Filip, D. 2014. How to assess and evaluate the influence of entrepreneurship education. Astee – Assessment tools and indicators for entrepreneurship education. A report of the ASTEE project with a user guide to the tools. Saatavilla [www-muodossa: http://ntsnet.dk/sites/default/files/ASTEE%20rapport%20juni%202014.pdf](http://www.muodossa: http://ntsnet.dk/sites/default/files/ASTEE%20rapport%20juni%202014.pdf)

Yrittäjyyskysely sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille

Tämän kyselyn tarkoituksena on tutkia sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja kokemuksia. Lisäksi halutaan kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta alalle toivotaan. Vastauksia hyödynnetään Metropolian sosiaali- ja terveysalan yksiköiden hallinnoimassa **Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen (HYRRÄT)** -hankkeessa.

Lomakkeessa on taustatietoja selvittävät kysymykset sekä väittämiä, jotka mittaavat yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta, kokemuksia sekä opiskelun antamia valmiuksia. Ohessa on myös tarkennuskenttiä toivomuksille yrittäjyyskoulutuksen suhteen. Punaisella merkityt kohdat ovat pakollisia. Lomakkeen yksittäisten kohtien perässä olevasta oranssista ?-merkistä saa lisäohjeita viemällä kursorin merkin päälle.

Kiitos vastauksistasi!

Taustatiedot

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Koulutusohjelma - valitse parhaiten vastaava
4. Opiskelulukukausi
5. Oletko työskennellyt yrityksessä?
Jos olet, montako vuotta?
6. Oletko toiminut yrittäjänä?
Jos olet, montako vuotta?
7. Onko perheessäsi/lähisukulaisissasi yrittäjiä?

Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

	1	2	3	4	
8 . Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan	____	____	____	____	
					1 2 3 4
9. Olen kiinnostunut sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä					____ ____ ____ ____
					1 2 3 4
10. Uskon, että voisin tulevaisuudessa toimia yrittäjänä	____	____	____	____	
					1 2 3 4
11. Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona toimialallani työskentelyyn	____	____	____	____	
					1 2 3 4

12. Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna

1 2 3 4

13. Yrittäjyyteen liittyvät taloudelliset riskit ovat mielestäni liian suuret

1 2 3 4

14. Yrittäjyys vaatii uhrauksia, jotka kohdistuvat henkilökohtaiseen elämään

1 2 3 4

15. Uskon vaurastumisen mahdollisuuteen yrittäjyyden kautta

1 2 3 4

16. Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua

1 2 3 4

17. Yrittäjyys vaatii positiivista asennetta

1 2 3 4

18. Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvistä opinnoista osana tutkintoani

1 2 3 4

19. Yrittäjyyden kehittäminen Metropolian eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää.

1 2 3 4 Aihealue, joka minua kiinnostaa

20. Haluan osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille

Kokemus ja valmiudet

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

1 2 3 4

21. Olen osallistunut ammattikorkeakoulun tarjoamalle yrittäjyyskurssille

Jos vastasit kyllä, mille kurssille/kursseille?

22. Koulutukseeni on sisältynyt yrittäjyyteen liittyviä opintoja

1	2	3	4
✗	✗	✗	✗

23. Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle

1	2	3	4
✗	✗	✗	✗

24. Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa

1	2	3	4
✗	✗	✗	✗

Arvioi, millaiset valmiudet koulutusohjelmasi antaa seuraaviin yrittäjyyden osa-alueisiin.

Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät, 5 = erinomaiset

	1	2	3	4	5
25. Perustiedot yrityksen perustamisesta	✗	✗	✗	✗	✗
26. Johtaminen ja hallinto	✗	✗	✗	✗	✗
27. Taloushallinto	✗	✗	✗	✗	✗
28. Yritysjuridiikka	✗	✗	✗	✗	✗
29. Kokemus liiketoiminnasta	✗	✗	✗	✗	✗
30. Yritysviestintä	✗	✗	✗	✗	✗
31. Asiakaspalvelu	✗	✗	✗	✗	✗
32. Markkinointi	✗	✗	✗	✗	✗
33. Projektityöskentelyvalmiudet	✗	✗	✗	✗	✗
34. Verkoston luominen, kontaktit	✗	✗	✗	✗	✗
35. Usko omaan ammattitaitoon	✗	✗	✗	✗	✗
36. Itsenäinen ajattelu	✗	✗	✗	✗	✗
37. Luovuus ja innovaatiot	✗	✗	✗	✗	✗

Muita kommentteja (vapaaehtoinen)

✗

Kiitos vastauksistasi ja mukavaa alkanutta lukuvuotta!

Yrittäjyyskysely sosiaali- ja terveystalalan opettajille

Hyrrät-hanke kartoittaa sosiaali- ja terveystalalan opettajien yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja valmiuksia. Lisäksi halutaan kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta alalle toivotaan. Vastauksia hyödynnetään Metropolian sosiaali- ja terveystalalan yksiköiden hallinnoimassa **Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen (HYRRÄT)** -hankkeessa.

Lomakkeessa on taustatietoja selvittävät kysymykset sekä väittämiä, jotka mittaavat vastaajan yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta sekä näkemyksiä nykyisen opetuksen ja koulutusohjelman antamista valmiuksista. Ohessa on myös vapaa kenttä toivomuksille yritysysteistyön suhteen. Kaikki kohdat ovat tarkennuskenttiä lukuun ottamatta pakollisia. Lomakkeen yksittäisten kohtien perässä olevasta oranssista ?-merkistä saa lisäohjeita viemällä kursorin merkin päälle.

Lisätietoja: projektipäällikkö Tiina Huotari (tiina.huotari@metropolia.fi)
hyrrat.metropolia.fi

Taustatiedot

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Koulutusohjelma, jossa pääasiassa työskentelet
- Muu koulutusohjelma, mikä?
4. Montako vuotta olet työskennellyt hyvinvointialan opettajana?
5. Oletko työskennellyt yrityksessä?
- Jos olet, montako vuotta?
6. Oletko toiminut yrittäjänä?
- Jos olet, montako vuotta?
7. Onko perheessäsi/lähisukulaisissasi yrittäjiä?
8. Oletko kiinnostunut sosiaali- ja terveystalalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä omassa työssäsi?

Kiinnostus ja valmiudet

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

	1	2	3	4	
9. Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan	____	____	____	____	
10. Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona koulutusallani työskentelyyn	1	2	3	4	
	____	____	____	____	

11. Yrittäjyyden kehittäminen eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää

1 2 3 4

12. Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvästä koulutuksesta tai valmennuksesta

1 2 3 4

13. Tarvitsen yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tai valmennusta

1 2 3 4 Mihin aihealueisiin liittyen toivon valmennusta

14. Olen ottanut henkilökohtaisesti yhteyttä alani yrittäjiin työssäni vuoden 2013 aikana

1 2 3 4 Jos vastasit kyllä, mitä yhteydenotto/otot koski/vat??

15. Kuvaa lyhyesti, millaiseksi olet kokenut yhteistyön yrittäjien kanssa

Yrittäjyysvalmennuksen kehittäminen ammattikorkeakoulussa ja omassa opetuksessa

16. Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa

1 2 3 4

17. Yrittäjyysnäkökulman huomioiminen/esille tuominen omassa opetuksessani on tärkeää

1 2 3 4

18. Käsitteletkö omassa opetuksessasi yrittäjyyttä sisällöllisesti tai opetusmenetelmällisesti?

1 2 3 4 Jos vastasit ed. kysymykseen kyllä, kerro missä opintojaksoissa ja miten toteutat

19 Miten yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen voisi näkyä opetuksen toteutuksessa opiskelijoilla? (voit valita useammankin vaihtoehdon alta)

yrittäjävierailuina

käytännön esimerkkien (caset) esille tuominen kontaktiopetuksessa

opinnäytetöiden aiheina

erilaisten asiakkaiden ja yritysten toimeksiantojen toteuttamisena

ohjattuna/tuettuna yritys- tai palvelutoimintana

harjoitteluna yrityksessä

jokin muu toteutus

Jokin muu toteutus, mikä? **20. Arvioi, millaiset valmiudet koulutusohjelmasi antaa seuraaviin yrittäjyyden osa-alueisiin.**

Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät

	1	2	3	4
Perustiedot yrityksen perustamisesta	☐	☐	☐	☐
Johtaminen ja hallinto	☐	☐	☐	☐
Taloushallinto	☐	☐	☐	☐
Yritysjuridiikka	☐	☐	☐	☐
Kokemus liiketoiminnasta	☐	☐	☐	☐
Yritysviestintä	☐	☐	☐	☐
Asiakaspalvelu	☐	☐	☐	☐
Markkinointi	☐	☐	☐	☐
Projektityöskentelyvalmiudet	☐	☐	☐	☐
Verkoston luominen, kontaktit	☐	☐	☐	☐
Usko omaan ammattitaitoon	☐	☐	☐	☐
Itsenäinen ajattelu	☐	☐	☐	☐
Luovuus ja innovaatiot	☐	☐	☐	☐

21. Mitä haluaisit kehittää oman koulutusasi yritysyhteistyössä? Muita kommentteja (vapaaehtoinen) **Kiitos vastauksistasi ja mukavaa syksyä!**

HYRRÄT-yrittäjyyskysely sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille

Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen (ESR HYRRÄT) -hanke on loppumetreillä. Tämän kyselyn tarkoituksena on tutkia sosiaali- ja terveysalan opiskelijoiden yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja kokemuksia hankkeen päättyessä. Lisäksi halutaan kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta alalle toivotaan.

Lomakkeessa on taustatietoja selvittävät kysymykset sekä väittämiä, jotka mittaavat yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta, kokemuksia sekä opiskelun antamia valmiuksia. Ohessa on myös tarkennuskenttiä toivomuksille yrittäjyyskoulutuksen suhteen. Punaisella merkityt kohdat ovat pakollisia. Lomakkeen yksittäisten kohtien perässä olevasta oranssista ?-merkistä saa lisäohjeita viemällä kursorin merkin päälle.

Lisätietoja hankkeesta: hyrrat.metropolia.fi

Kiitos vastauksistasi!

Taustatiedot

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Koulutusohjelma - valitse parhaiten vastaava
4. Opiskelulukukausi
5. Oletko työskennellyt yrityksessä?

Jos olet, montako vuotta?

6. Oletko toiminut yrittäjänä?

Jos olet, montako vuotta?

7. Onko perheessäsi/lähisukulaisissasi yrittäjiä?

Jos vastasit kyllä, vastaa myös kysymyksiin 7.1 - 7.4:

- 7.1 Onko perheessäsi/lähisukulaisissasi hyvinvointialan yrittäjiä?
- 7.2 Onko sinulla aikomus jatkaa perheesi/lähisukulaistesasi yritystä?
- 7.3 Milloin omistajanvaihdos on ajankohtainen?
- 7.4 Jos olet kiinnostunut saamaan tietoa ja tukea tulevaan omistajanvaihdokseen, voit jättää yhteystietosi tähän. Ellet halua jättää yhteystietojasi, voit myös ottaa itse yhteyttä sirkka-liisa.kolehmainen@metropolia.fi.

Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

8 . Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan

9. Olen kiinnostunut sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä

1 2 3 4

10. Uskon, että voisin tulevaisuudessa toimia yrittäjänä

1 2 3 4

11. Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona toimialallani työskentelyyn

1 2 3 4

12. Uskon yrittäjyyden vaativan huomattavasti enemmän työtä palkkatyöhön verrattuna

1 2 3 4

13. Yrittäjyyteen liittyvät taloudelliset riskit ovat mielestäni liian suuret

1 2 3 4

14. Yrittäjyys vaatii uhrauksia, jotka kohdistuvat henkilökohtaiseen elämään

1 2 3 4

15. Uskon vaurastumisen mahdollisuuteen yrittäjyyden kautta

1 2 3 4

16. Yrittäjyys vaatii realistista ajattelua

1 2 3 4

17. Yrittäjyys vaatii positiivista asennetta

1 2 3 4

18. Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvistä opinnoista osana tutkintoani

1 2 3 4

19. Yrittäjyyden kehittäminen Metropolian eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää.

1 2 3 4

20. Haluan osallistua ammattikorkeakoulun yrittäjyyskurssille

1 2 3 4 Aihealue, joka minua kiinnostaa

Kokemus ja valmiudet

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

21. Olen osallistunut ammattikorkeakoulun tarjoamalle yrittäjyyskurssille

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Jos vastasit kyllä, mille kurssille/kursseille?

22. Koulutukseeni on sisältynyt yrittäjyyteen liittyviä opintoja

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

23. Uskon opinnoistani olevan hyötyä yrittäjäksi aikovalle

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

24. Koulutusalan ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa

1	2	3	4
☐	☐	☐	☐

Arvioi, millaiset valmiudet koulutusohjelmasi antaa seuraaviin yrittäjyyden osa-alueisiin.

Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät, 5 = erinomaiset

	1	2	3	4	5
25. Perustiedot yrityksen perustamisesta	☐	☐	☐	☐	☐
26. Johtaminen ja hallinto	☐	☐	☐	☐	☐
27. Taloushallinto	☐	☐	☐	☐	☐
28. Yritysjuridiikka	☐	☐	☐	☐	☐
29. Kokemus liiketoiminnasta	☐	☐	☐	☐	☐
30. Yritysviestintä	☐	☐	☐	☐	☐
31. Asiakaspalvelu	☐	☐	☐	☐	☐
32. Markkinointi	☐	☐	☐	☐	☐
33. Projektityöskentelyvalmiudet	☐	☐	☐	☐	☐
34. Verkoston luominen, kontaktit	☐	☐	☐	☐	☐
35. Usko omaan ammattitaitoon	☐	☐	☐	☐	☐
36. Itsenäinen ajattelu	☐	☐	☐	☐	☐
37. Luovuus ja innovaatiot	☐	☐	☐	☐	☐

Muita kommentteja (vapaaehtoinen)

Miten Hyrrät-hanke on oman arvioni mukaan vaikuttanut käsityksiini yrittäjyydestä?

Kiitos vastauksistasi ja mukavaa lukuvuoden jatkoa!

Hyrrät-hankkeen loppukysely sosiaali- ja terveysalan opettajille

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 12.12.2014 9.00 ja päättyy 15.12.2014 23.00

Hyvinvointialalle reittejä yrittäjyyteen (ESR HYRRÄT) -hanke on loppumetreillä. Tässä kyselyssä halutaan kartoittaa sosiaali- ja terveysalan opettajien yrittäjyyteen liittyviä asenteita ja valmiuksia hankkeen nyt päättyessä. Lisäksi halutaan kartoittaa, millaista yrittäjäkoulutusta alalle toivotaan.

Lomakkeessa on taustatietoja selvittävät kysymykset sekä väittämiä, jotka mittaavat vastaajan yrittäjyyteen liittyvää kiinnostusta sekä näkemyksiä nykyisen opetuksen ja koulutusohjelman antamista valmiuksista. Ohessa on myös vapaa kenttä toivomuksille yritys yhteistyön suhteen. Kaikki kohdat ovat tarkennuskenttiä lukuun ottamatta pakollisia. Lomakkeen yksittäisten kohtien perässä olevasta oranssista ?-merkistä saa lisäohjeita viemällä kursorin merkin päälle.

Lisätietoja hankkeesta: hyrrat.metropolia.fi

Taustatiedot

1. Ikä
2. Sukupuoli
3. Koulutusohjelma, jossa pääasiassa työskentelet
Muu koulutusohjelma, mikä?
4. Montako vuotta olet työskennellyt hyvinvointialan opettajana?
5. Oletko työskennellyt yrityksessä?
Jos olet, montako vuotta?
6. Oletko toiminut yrittäjänä?

Jos olet, kertoisitko vielä:

- 6.1 Montako vuotta olet toiminut yrittäjänä? ?
- 6.2 Montako vuotta olet toiminut hyvinvointiyrittäjänä?
- 6.3 Jos olet kiinnostunut toimimaan Metropoliasa yritysmentorina, liitä yhteystietosi tähän. Vaihtoehtoisesti voit ottaa itse yhteyttä sirkka-liisa.kolehmainen@metropolia.fi.
7. Onko perheessäsi/lähisukulaisissasi yrittäjiä?
8. Oletko kiinnostunut sosiaali- ja terveysalan yrittäjyysvalmiuksien kehittämisestä omassa työssäsi?

Kiinnostus ja valmiudet

Vastaa seuraaviin väittämiin valitsemalla mielipidettäsi vastaava vaihtoehto:

1 = ei lainkaan, 2 = vähän, 3 = kohtalaisesti, 4 = paljon

1 2 3 4

9. Tunnen kiinnostusta yrittäjyyttä kohtaan

1 2 3 4

10. Näen yrittäjyyden hyvänä vaihtoehtona koulutusallani työskentelyyn

1 2 3 4

11. Yrittäjyyden kehittäminen eri koulutusalojen yhteistyönä on tärkeää

1 2 3 4

12. Olen kiinnostunut yritystoimintaan liittyvästä koulutuksesta tai valmennuksesta

1 2 3 4

Mihin aihealueisiin liittyen toivon valmennusta

13. Tarvitsen yrittäjyyteen liittyvää koulutusta tai valmennusta

1 2 3 4

Jos vastasit kyllä, mitä yhteydenotto/otot koski/vat??

14. Olen ottanut henkilökohtaisesti yhteyttä alani yrittäjiin työssäni vuoden 2014 aikana

15. Kuvaa lyhyesti, millaiseksi olet kokenut yhteistyön yrittäjien kanssa

Yrittäjyysvalmennuksen kehittäminen ammattikorkeakoulussa ja omassa opetuksessa

1 2 3 4

16. Koulutusallani ilmapiiri tukee yrittäjämäistä toimintaa

1 2 3 4

17. Yrittäjyysnäkökulman huomioiminen/esille tuominen omassa opetuksessani on tärkeää

1 2 3 4

Jos vastasit ed. kysymykseen kyllä, kerro missä opintojaksoissa ja miten toteutat

18. Käsitteletkö omassa opetuksessasi yrittäjyyttä sisällöllisesti tai opetusmenetelmällisesti?

19. Miten yrittäjyysvalmiuksien kehittäminen voisi näkyä opetuksen toteutuksessa opiskelijoilla? (voit valita useammankin vaihtoehdon alta)

yrittävien vierailuina

käytännön esimerkkien (caset) esille tuominen kontaktiopetuksessa

opinnäytetöiden aiheina

erilaisten asiakkaiden ja yritysten toimeksiantojen toteuttamisena

ohjattuna/tuettuna yritys- tai palvelutoimintana

harjoitteluna yrityksessä

jokin muu toteutus

Jokin muu toteutus, mikä?

20. Arvioi, millaiset valmiudet koulutusohjelmasi antaa seuraaviin yrittäjyyden osa-alueisiin.

Arviointiasteikko: 1 = heikot, 2 = vähäiset, 3 = kohtalaiset, 4 = hyvät

	1	2	3	4
Perustiedot yrityksen perustamisesta	☐	☐	☐	☐
Johtaminen ja hallinto	☐	☐	☐	☐
Taloushallinto	☐	☐	☐	☐
Yritysjuridiikka	☐	☐	☐	☐
Kokemus liiketoiminnasta	☐	☐	☐	☐
Yritysviestintä	☐	☐	☐	☐
Asiakaspalvelu	☐	☐	☐	☐
Markkinointi	☐	☐	☐	☐
Projektityöskentelyvalmiudet	☐	☐	☐	☐
Verkoston luominen, kontaktit	☐	☐	☐	☐
Usko omaan ammattitaitoon	☐	☐	☐	☐
Itsenäinen ajattelu	☐	☐	☐	☐
Luovuus ja innovaatiot	☐	☐	☐	☐

21. Mitä haluaisit kehittää oman koulutusohjelmasi yrittäjyydessä?

22. Miten Hyrrät-hanke on oman arvioni mukaan vaikuttanut käsityksiini yrittäjyydestä?

Muita kommentteja (vapaaehtoinen)

Kiitos vastauksistasi ja mukavaa alkutalvea!